

Universitätsbibliothek Wuppertal

Titi Petronii Arbitri Satyricon quae supersunt

Petronius <Arbiter>

Trajecti ad Rhenum, 1709

Fragmenta Petronii superioris Satyrici, quae quibus in locis reponenda
sint, incertum est

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

urn:nbn:de:hbz:468-1-744

FRAGMENTA PETRONII SUPERIORIS SATYRICI,

Quae quibus in locis reponenda sint, incertum est.

Candida fidereis ardescunt lumina flammis,
Fundunt colla rosas, & cedit crinibus aurum,

Mel-

Incertum eſt] Titulus hic Gabbem, edit, cum Frellon. & Lotichii communis. Scendum itaque plures dari scriptores Petronios, præter nostrum T. P. Arbitrum. Est nimurum P. Petronius Rhetor, Petronius Grammaticus, Petronius Afranius, Petronius Indicus, M. Petronius Venustianus, Petronius Antigenius Pisaurensis, C. Petronius Hilarus Pisaurensis, Petronius Appoldorus P. R. & Petronius Levita, quorum singulorum fragmenta & Epigrammata continent Editio Petroniana ac Lotichii. Cauto igitur opus, ne, quod istorum est, T. Petronio Arbitro affricetur. Et Claudius quidem Binetus in calce editionis Douſæ, tum & MS, ad edit. Tornæ, x. nobis annumerat Epigrammata, singulis Petronii Arbitri nomine præfixo, quæ ex ecclesiæ Bellovacensis bibliotheca veteri Isidori Etymologico connexa accepisse profitetur, hac ferie:

I. Sicut sunt rerum naturæ, &c. ut habebitur inferius.
II. Pīttacus:

Indica purpureo genuit me litore tellus,
Candidis accenso qua redit orbe dies.

Hic ego divinos inter generatus odores

Mutavi Latto barbara verba sono.

Jam dimittis tuos, Paean o Delphite! cycnos,
Dignior hac vox eſt, qua tua tempia colat.

III. Naufragus ejecta, &c. ut infra.

IV. Aurea mala mibi, dulcis mea Maria, mittis. &
reliquæ, quæ supervacuum hic adscribere:

V. Ad Deliam:

Si Phœbi soror es, mando tibi, Delia, cassam, &c.

VI. Omnia qua miseris, &c. ut infra.

VII. De columbarum nido in Galea:

Militis in Galea nidum fecere columba,

Adparet, Marii quam sit amica Venus.

VIII. Judas luet & Porcini, prout infernis.

IX. In Cupidinem:

Lepto compositus vix prima silentia noctis, &c.

X. Ad Nealcen puerum:

Sit nos illa diu nobis dilecta, Nealce, &c.

Quæ complura apud Binetum sequuntur, air, se in eod. quidem codice verum absque Petronii titulo reperif- fe, que inter primum in ordine fragmentorum occu-

pisque subjectum, *Candida fidereis*, tum in fine Satyrici *Fœda eſt in coitu. Accusare & amare*. ac demum, *Delos jam stabili*. Sed & iv, v, vii, ix, & x. præmissorum Frellon. edit, auctor Petronio Afranio, ii. vero Petronio Indico adscribit; quæ tamen Douſæ palato sic se adprobarent, ut majorē melioremque partem Arbitro tribuerit, excepto iv. *Aurea mala* quod respuit. Attendendum igitur in seqq. quis auctor ullus an nullus laudative & indagari possit. Triſte vero fatum doctorum scriptorum, quod sic nomina auctorum jam olim negligebantur, hodieque à multis idem fiat, & quadrata commisceantur rotundis, ut nescias, cui quid debeatur, unde fluxerit. Sic superiorius cap. i. historiam fabri vitri ductilis à Jano Douſa primum Satyrico absque titulo & præfatione ex Sarisberiense insertam credidi; sed jam, penitus Præcidanea ipsius scrutatus, reperi capite Præcid. ultimo lib. 3. historiam hanc quidem ex Crinito, Dionne Cassio, Isidoro, & Sarisberiense adductam, attamen eam hoc loco, quo hodie legitur, à summo illo Viro insertam, vix constat, id vero ex Præcidan. certissimum, ipsum pro Sarisberiensi martiolo, marculum, legere jubere, quod in superioribus contra insertorem, quisquis ille fuerit, notandum. HADRIANID.

Candida fidereis] Amatorium. BINETUS. Confer Musæum de Herone vers. 56. Achilles Tatius sub finem lib. i. de Leucippe: τὸ δὲ κύλλος ἀστράπη τῷ ταῖς η πλοιώδεις μοι τῷ λευκίππην εἶναι προσέπει. τὸ γαρ τῷ σώματῷ κάλλος αὐτῆς προς τὰ λευκᾶτον οὐδὲν. Ναυπίτου μὲν τὸ πρόσωπον εἰδίτης χροιαν, πόδοι δὲ αντεἴδοι εἰ τὸ παρεῖν, λευκὴν δὲ φθεγχημάτων ἐμαρμαρίτην ἀνύπν, αἱ δὲ καρποὶ βοστρυχήματα μέλλοι εἰλίσσοντο κατέ. WEITZ.

Fundunt colla rosas] Meurs. ad Theocrit. pag. 96. legit, fundunt: quæ vide. WEITZ.

Cedit è rīvibus aurum] Lege, cedit è crinibus aurum, BINET. Magnum veterum studium in flavo capillitio. Auctor Lyrici, quod Cn. Gallo adscribunt;

Pande puella, pande capillulos

Flavos, lucentes, ut aurum nitidum.

Statius i. Achill.

— Fulvoque nitens coma gravior auro.

Pppp 2

Bar-

Mellea purpureum depromunt ora ruborem,
 Laetitiaque admixtus sublimat pectora sanguis,
 Ac totus tibi servit honor, formaque Dearum
 Fulges, & Venerem coelesti corpore vincis.
 Argento stat facta manus, digitisque tenellis
 Serica fila trahens precioso stamine ludis.
 Planta decens modicos nescit calcare lapillos,
 Et dura laedi scelus est vestigia terra,
 Ipsa tuos quum ferre velis per lilia gressus,
 Nulli sternuntur leviori pondere flores.
 Guttura nunc aliae magnis monilibus ornent,
 Aut gemmas aptent capiti: tu sola placere
 Vel spoliata potes. Nulli laudabile totum,
 In te cuncta probat, si quisquam cernere possit.
 Sirenum cantus, & dulcia plectra Thaliae
 Ad vocem tacuisse reor, quae mella propagas
 Dulcia, & in miseros telum jacularis amoris.
 Cor grave vulnus alit, nullo sanabile ferro,
 Sed tua labra meo saevum de corde dolorem
 Depellant, morbumque animae medicaminis hujus
 Cura fuget, nec tanta putres violentia nervos
 Dissecet, atque tuae moriar pro crimine caussae.
 Sed, si hoc grande putas, saltem concede precanti,
 Ut jam defunctum niveis ambire lacertis
 Digneris, vitamque mihi post fata reducas.

A L-

Burthius ad Claudiani libr. III. de Raptu Proserp.
 vers. 86. ERHARD.

Et tibi servit honor] Honor apud Poëtas pulcritudinem rerum significat; Martial. lib. 6. ep. 80. Horat. lib. 11. carm. od. xii. Tibull. lib. 1. el. 9. alii. Et Sidonius Apollinaris prosa etiam oratione fecutus poëtas lib. 1. ep. 2. Theodoricum Gothorum regem depictingens, ait. *Maximus in minime rugosis gemibus honor.* Etiam usurpatur mentione sacrificii, ex more veterum poëtarum, imprimis Virgilii lib. 1. Aenid. vers. 335.

— *Haud equidem tali me dignor honore.*

Ubi Serv. honore pro sacrificio. Hinc honorarius tumulus, quem veteres iis, quos amabant, excitare soliti sunt. Sueton. in Claud. cap. 1. Inde vetustarum marorum inscriptione ob honorem habent. Alciat. Parerg. lib. x. cap. xii. firmat Tac. sententiam his verbis 11. Annal. *Honorique patris princeps ipse cum legionibus descurrit.* S. A. GABBEMA.

Lædis coelum & vestigia] Legendum, *lædi scelus est vestigia.* BINET.

Ipsa tuos] ita Poëtae frequenter inducunt Nymphas & Deas, ut Tellus ipsis submittat flores & gramina, ne plantæ dura terra lædantur, & faciunt eas tam levilapili fluere, ut vix tangant & lædant substratos flores. Valer. Flacc. lib. 111. 527. de Nymphis venantibus.

Ipsa citatarum tellus pede plausa sororum

Personat, & teneris submissis gramina plantis.

Sternuntur] Forte, sternuntur, aut, tanguntur. DOUZA F.

Sirenum] Vide ad cap. cxxvii.

Putres nervos] Hinc colligi posset, hos vericulos esse inferendos post cap. cxxxii.

Albucilla] Meminit *Albucilla* multorum amoribus famosæ Corn. Tacitus libro 5. quæ & ea fortasse fuerit, de qua Fulgentius lib. 1. Mytholog. in præfatione scribit Petronium. Arbitrum carmen amatorium lusisse. DANIEL. Vide Munker. ad Fulgent. Mythol. lib. 1. pag. 23.

Mem-

Memphitides puellae,
Sacrī Deūm paratae.
Tinctus colore noctis
Manu puer loquaci.

AEGY-

Memphitides puella] Ex Terentiano Mauro de veribus extremo. DANIEL. Terentianus Maurus de Metris cap. *Familius dimetrus claudus qui fiat*, ubi Nicolaus Brysæus in Annotation. Marius Victorinus Art. Grammat. lib. 3. de duobus Jonicis Sotadeo & Sotadico, *Memphitides*, id est, *Egyptiæ*, supra dixit, *pueris Alexandrinis*. ERHARD. Vid. Barth. Advers. lib. vii. cap. 5. & lib. xxii. cap. 4. qui versus duos proponit;

*Agoscere bac potefis,
Cantare qua solemus,
Memphitides.*

quos vulgo Terentiano adscribunt.

Sacrī Deūm parata] Deorum emptæ. Ethnici superstitiosis suis sacrī puellas musicas adhibebant. In Priapej.

*Cum sacrum fieret Deo salaci,
Conducta est prelio puella parvo.*

Morem alicubi narrat & explicat Plautus. ERHARD. *Tinctus colore noctis*] *Egyptius tibicen*, qui in delicitis. Juven. Sat. xv.

— Ede virorum

Saltatus nigrō tibicinē.

Apul. libro i. Florid. de Indis: *in corpore colore est noctis*, WOUWEREN. Isidor. lib. 19. cap. 13. *Maurus habet tetra nos corporum*. Lindenbrog. Not. in Cataleæt. Winsbeckius in Parænesi ad filium;

Swerzer, dann ein Sur.

id est, atrior Syro, vel *Egyptio*, de quo hic Petronii versus capiendus. Goldst. Animadvers. ad Winsbec. ERHARD. Senec. Herc. Furent. verl. 861.

Et color noctis malus.

ubi vide commentarium Delrii, qui legit *Egyptius Cboreates*. in cataleætis Pithæi pag. 81. de *Egyptio* servo:

Fencaramentiarum nostrum processit ad axem,

Et piceo gaudet corpore verna niger.

ubi legendum *Fax Garamantiarum* notavit Heinsius in ora codicis sui, & sequenti carmine vocat noctis alumnum.

Manu puer loquaci] Luc. *περὶ ὄρκωντος ἀκεψίας ὁρκωτοῦ, αὐτὸν τὸν μένον, ἀλλὰ μηδενὶ τῷς χερσὶν αὐτοῖς λαλῶν*. Cyprianus de spect. *Loqui digitis elabores*. WOUWEREN. *Est χειροφόρος χειριστής, & Anus recocita vino est crotalistris*. Idem prope est in Epigramm.

Ἐπιστολὴ τῷ πάχει χειροφόροντι

Itém;

Η κοτύλαιος ὄρκηστρις ἀρίστον. —

Scalig. ad Propertium lib. 4. Eleganter de his loquacibus digitis Philostratus Icon. lib. 1. in Como, adeo ut etiam doceat, quomodo digitii collocandi sint, ut consoni fiant. Verba ejus hæc sunt; *Καὶ οὐ δύξα τοῖς δακτύλοις ἑπτεπλάνεοις, ὑποκαμένης τὴν ἀριστραν πλάτην εἰς τὸ κοῖλον, οὐδὲν αἱ χεῖρες συμφωνοι, πληγόμεναι τρέπω κυμβάλων*. Sidon. Apollinaris lib. 9. ep. 13.

Digitii, quibus canentes

Pariter ionante lingua.

Qui tamen versus etiam aliter explicari poterunt. Mennit quoque loquacium digitorum A. Cassiodorus lib. 4. Variar. ep. 51. His sunt addita orationes loquacissima manus, linguosi digitii, silentium clamosum, expositi tacita, quam Muja Polymnia repperisse narratur. Sed addubito, hunc pertineat is locus, an de iis notis digitorum intelligendus potius, quibus taciti distantes inter se loqui consueverunt. Lindenbrog. Not. in Cataleæt. Nonnus Heliopol. in Dionysiac.

Ἐγραφε φωνῆι τύπῳ τιτάνεια φίγελην,

Γανυμήδης ἐγραφε μορφὴν

Χτενὶς ἀφαντεσι πολύτροπα δάκυλα πάκλον.

Bulengerus de Theatro l. 1. c. 43. Suetonius l. 2. c. 83. *Cum pueris minutis, quos facie & garrulitate amabilis undique conquirebant, præcipue Mauros & Syros*. Casaubon. in Commentar. quem vide, & Barth. fuse differentem ad Claudian. Conf. Manl. Theod. vers. 311. Ammianus lib. 13. *Ad nocendum emittebat cubicularios jam adultos, ut inter ministeria vita secessoris gracilitate vocis semper puerilis & blanda apud Principis (Constantii) aures nimium patules existimatorem viri fortis invidia gravi pulsarent*. Hujus gracilitatis causa secessio. Hos autem pueros castratos fuisse, ejusdem Ammiani verba, quæ inibi sublequuntur, satis evincunt; *Horum & similium radio juvat veterem laudare Domitianum, qui minaciter interdixebat, ne inter terminos jurisdictionis Romana castraret quisquam puerum. quod ni contigisset, quis eorum ferret examina, quorum paucitas difficile toleratur?* Eos postea, mortuo Constantio, Julianus successor aula exegit. Socrates Histor. Tripart. lib. 6. interprete Epiphanius Scholastico; *Expulitque palatio eunuchos tonsores & cocos. Eunuchos quidem, quia ejus uxor obierat, post quam non duxit aliam*. Idem Ammianus lib. 22.

F R A G M E N T A P E T R O N I I
Ægyptias chores.

*

Balneatricem. * * * Pollice usque ad periculum roso.

Anus recocta vino,
Trementibus labellis.

*

Juverunt segetes meum laborem.

*

Tripli vides ut ortu
Triviae rotetur ignis,
Volucrique Phoebus axe
Rapidum pereret orbem.

*

de eodem Constantio, Uxoris & spadonum gracilens
tis vocibus & palatinis quibusdam nimium quantum
addictus. Manu loquaci, ut apud Salomon. Proverb.
cap. 6. Annuit oculis, terit pede, digito loquitur. ER-
HARD. Rigaltius ad Artemidorum pag. 36. seq.
omnino adeundus. WEITZ.

Ægyptias chores] Alii, Ægyptius choreates, alii,
Ægyptius choraulæ. Ægyptii enim choraulæ & crotali-
stria in pretio erant. Scalig. ad Propert. lib. 4. Ber-
nartius in Statii Sylvar. lib. 5. in fin. Savaro in Sidon-
ii lib. 1. ep. 2. Cantabant enim optime Ægyptii
pueri, ideoque eos loquaces delicias vocat Statius. Tri-
malcio quoque supra, propter excellentiam vocis,
eos convivio adhibuit. Lindenbrog. Notis in Catalect.
Hinc nata parœmia, *Ἄριστος ἀνδρῶν*, in loquaces,
à moribus horum puerorum : de qua videndi Suidas
& Hesychius. Pueri choraulæ quoque in veteri Eccle-
sia apud Christianos adhibiti, de quibus Browerus in
Not. ad Fortunati lib. 2. epig. 10. Qui nomen hodie-
que retinent, & à nobis Choral appellantur. Hugui-
tio: choraulæ, qui agit choream. Papias: choraulæ,
princeps chari, vel qui cum cannulis, id est, fistulis, ca-
nit in choro. Balbus: choraula, qui chorum ducit, vel
qui in choro cum cannulis cantat, qui aliter dicitur chor-
aulæ. ERHARD. Sic & Frellon. atque Lotichii.
Tornæf. Ægyptius choreutes. & connectitur cum pæ-
cedente loquaci. Wouweren & Hermann. non ha-
bent. HADRIANID.

Balneatricem] Servius ad lib. xii. Æneid. vers. 159.
nomina in tor excentia foeminina ex se faciunt, que in
trix terminantur, si tamen à verbo nou veniant, ut ab
eo, quod est lego, & lector, & letrix facit, doceo,
doctor, doctrix. Si autem à verbo non venerint, com-
munia sunt: nam similiter masculina & foeminina in
tor excent, ut hic & hæc Senator, hic & hæc bal-
neator, licet Petronius usurpaverit balneatricem di-
cens.

Pollice usque ad periculum roso] Vetus interpres Ho-

Non

rati Epod. v. *Canidia rodens pollicem. Habitum & mo-
dum expressis Canidia furentis.* Petron. ut monstrare
furentem, pollice, ait, usque ad periculum roso.
HADRIANID. Iratorum gestum esse rodere unguis
ostendit Passeratius ad Propert. libr. 11. eleg. 4. pag.
262.

Anus recocta vino] Ex Diomede lib. 3. DANIEL.
Crotaliflaria. Scalig. ad Propert. lib. 4. Eodem modo
Catull.

Fuffito seni recocta.

Scalig. ad Catullum. Diomedes lib. 3. Grammat. ubi
videndus Cæsarius in Scholiis. ERHARD. Vide Tor-
rent. ad Horat. lib. 11. Sat. v. vers. 55. & Barth. lib.
xxxiiii. Advers. cap. 4. Val. libr. vi. vers. 444. ubi
Heinf.

Juverunt segetes] Et hunc versum videtur Teren-
tianus indicare esse Petronii. DANIEL. Terentianus
Maurus de Metris, in vi. tomo hendecasyllaborum,
& ibi Nicol. Briseus in Annotat. Marius Victorinus
Artis Grammat. lib. 4. fusissime. ERHARD.

Tripli] Ex eodem Terentiano. quamquam horum
versuum nonnullos Varonis esse Terentiani interpres
quodam Augustini loco innuere videtur. DANIEL.
Videtur eo alludere, quod Lunaris motus periodus
triplex sit, unde & Lunaris mensis triplicis generis.
dicitur enim aut *περίπτατος*, seu *περίοδος στόχης*, aut
οὐρανός, aut *φάσις*. DOUZA F. Wouwerus de Um-
bra cap. v. explicat de tripli progressu Lunæ, quæ,
relicta Solis orbita, jam ad boreales Zodiaci partes,
jam in austrum divertit, & præter consuetos illos
suos motus, in latitudinem progreditur; unde Apu-
lejo multivaga, & veteribus Trivia dicta, hæc enim
Varonis lib. vi. de L. L. verba. Trivia Diana dicta
est, quod in trivio ponitur fere in oppidis Gracia, vel
quod Luna dicatur esse, quæ in coelo tribus viis move-
tur, in altitudinem, latitudinem, longitudinem.

Trivia] Id est, Diana : loquitur de Luna & Sole.
ERHARD.

70

Non bene olet, qui bene semper olet.
Animam nostro amplexam in corpore.

*
Qui vultur jecor intimum pererrat,

Et

Totum pererret] Vet. cod. Pith. rapidum. ERHARD.

Nou bene olet] Ex Hieronymo in Epistola ad Demetriadem de Virginitate servanda. Qui versiculos apud Martialem quoque reperitur lib. 2. epigrammate 12. Sed & multa Petronius & Martialis habent inter se communia, ut illud; *Ingeniosa gula est. & de cœna Trimachionis, cui apud Martialem lib. 3. epigr. 4. Malchionis cœna prope est cadem.* Addit. Cœl. Rho-dinum libr. 7. cap. 27. DANIEL. Cic. ad Attic. Mulieres ideo bene olore, quia nibil olent. ita saepe ludunt, ut Varro: *Bellaria maxime mellita, qua melista non sunt.* WOUWEREN. D. Hieronymus ad Demetriadem de Virginitate servanda; *Cincinnatus pueros & calamistratos & peregrini muris olentes pelliculas (de quibus illud Arbitri est, non bene olet, qui bene semper olet) quasi quasdam pestes & venena puicitia virgo deviter.* Aut memoria lapsus est Hieronymus, aut versum hunc Martialis ab Arbitrio Petronio mutuatus est. Exstat enim apud Martialem in Nœvolum. Plautus item scripsit in Mostell. Act. 1. scen. 3. mulierem eam optime olore, quia nibil oleret. quemadmodum & Plinius scribit, *eam aquam esse optimam, quia nibil sapiat.* hac est enim natura aquæ. Erasmus in Annot. ad Hieronym. M. Tullius epist. ad Attic. lib. 2. Epist. 1. *Quamquam ita tua horridula mibi atque incompta visa sunt, sed tamen erant ornata hoc ipso, quod ornamenta neglexerint, & ut mulieres ideo bene olore, quia nibil oleant, videbantur.* Ad hanc vero Martialem lib. 11. Epigr. 12. parte aliqua respexisse, palam fit amplius intuenti;

Pestum non bene olet, qui bene semper olet.

Id vero ex Arbitrio esse Hieronymus testatur. Cœl. Rhodiginus Lebt. Antiquar. libr. 24. cap. 25. Ambo & Petron. & Martialis ex Plauto sumserunt. Doufa Succid. pro Horat. Plautus Mostell. Act. 1. sc. 3. de verulis incrustatis & interpolibus;

Ut sudor cum unguentis confociavit,

Ibidem olent, quasi quam una multa jura consu- derit coquus.

Savaro ad Sidonium lib. 8. ep. 11. Bene olet, qui nibil olet. Diogenes cuidam habenti capillos unguento delibutos; *Cave, inquit, ne τὸς μῆφαλος ἵνεια, τὸ διάδοσις adducat.* Fama est quidam odor vitæ, unguentum & odores olent mollitiem & nequitiam: *Quis autem tales viros non dicat mulieres?* Cic. de Catilinaris pueris. Horat. Epop. Od. 12. Hunc verbum B. Hieronymus laudavit, Raderus ad Martial. lib. 2. epigr. 12. ERHARD.

Animam nostro amplexam in corpore] Priscianus lib.

8. Similiter adminiculor, adulor, &c. amplexor, &c. plerique deponentia esse confirmant, ideo, quia frequens usus eorum significationis est activa. Communia vero esse defendit, tum natura ipsius sensus, tum veterum non improbanda auctoritas: à qua, qua potuimus à diversis colligere libris, exempla proferamus. Petronius: *Animam nostro amplexam in pectore, περιπλέχειος.* Lutillus: *Quin amplexetur, qui velit, ego non sinam me amplexier, amplexetur, περιπλέχειος.* Cicero pro Roscio: *Quo uno maleficio scelera omnia complexa esse videantur.* Idem lib. 11. *Multa ex hujusmodi verbis inveniuntur apud antiquissimos participia præteriti temporis, tam activam, quam passivam, significationem habentia, ut meditor, &c. sic etiam amplexor, amplexus, περιπλέχειος καὶ οὐ περιπλέχειος.* Petronius: *Animam nostro amplexam in pectore.* A deponenti participium passive, veteres fecutus, enunciavit Parrhasius in Claudian. de Raptu Proserp. lib. 1. ERHARD.

Qui vultur jecur ultimum pererrat] Non ab ludunt hinc ista Eustathii in Odyss. 9. *Μαρψίας ὁ ἀλεξανδρίας πατὴ τὸν ἰσοπαῖ τὸν Ἀθηναῖον ἔλευς πόλις ἀναγκαῖ θύμιον τοῦ τρέφειν, διπειράστηκεν εἰδίσι, οὐ καὶ γνωστοῖς φίσι μέχρι τοῦ νῦν το ματέν θύμιον, τὸ δὲ τὸ θύμος ἐστιν οὐ φίσος διδοῖ, οὐ λόγῳ, οὐ καὶ τε πειριστέροις ἐμπαθεῖς.* Quæ magis etiam illustrando Petronio fecerint, si legatur in ultimo verso: *livor arque luctus, non luxus.* Alia quadam ad hunc locum diximus in Notis ad Tibulum. DOUZA F. Ex Fulgentio Mytholog. lib. 2. in fab. de Prometheus. vet. cod. *jecor intimum*, quod probo. DANIEL. Lege, *qui vultur.* Doufa F. ad Tibull. Attius apud Cicer. 2. Tusc. & Servius in Eclog. 6. *pro vulture habet aquilam.* Marcilius in epigr. 7. Martial. de Amphitheat. *Ἀλλυκοπίται* Promethei vincit, cuius jecur aquila depascitur, fabula. Animis graviora πάθη, ut invidiam, iram, odium, & similia his, recte dixeris feras seipſas vorantes. Chrysostomus in epist. Pauli ad Roman. παρειάσασι οὐδὲ λέπτοις, θυμοὶ, ἐπιθυμία, καλπές ἔχοντες. Theodoreetus in Θεοφάσι. de Theodosio: *Ατανάσιος δὲ ὄμωσίδια χρώμεται, διό, τὸν ἐπιθυμίαν καὶ τὸν ὄργυν καὶ τὸν ἀλαζωτικὸν τὸν ἀλλὰ τὸν ψυχῆς θύμοντα πατειομένοις.* Casaubon. Animadvers. in Athen. lib. 1. lib. 16. Lucretius lib. 3. ad rei Venereæ cupiditatem, animique sollicitudines, hanc fabulam retorsit, cum dicat, fieri non posse omnino multa, que traduntur de inferis, neque Tityum, si par jecur universo terrarum orbi habuisset, perpetuum dolorem ita pati potuisse, sed per haec animi curas antiquos significare voluisse, ut ab

Et pectus trahit, intimasque fibras,
Non est, quem lepidi vocant poëtae;
Sed cordis mala, livor atque luctus.

*

Ad libidinis incitamentum, Myrrhinum se poculum bibisse. . . . In
fere

ab iis retrahamur. ita enim inquit:

*Sed Tirys nobis hic est in amore jacentis,
Quem volucres lacerant, atque exest anxius angor,
Aut alia quavis scindunt torpedine cura, &c.*

Natalis Comes Mytholog. lib. 6. cap. 19. Plane autem ejusdem notæ est Macrobianum illud: *Vulturum jecur immortale condentem, &c.* Pontanus in Not. ad Somni. Scipion. ERHARD. *Qui legendum censeo, ut editum inter fragmenta Petronii. Περιγραφὴ τοῦ Τίτυος ἡρωῖον, interpretatur Scholia Hesiodi p. 251. edit. Heins. MUNKER. ad Fulgent. Mythol. lib. 2. cap. 9. Barthius ad Statii lib. IV. Theb. vers. 538.* Ita legit & destinguit hos versus:

*Quin vultur jecur intimum pererrat?
Et pectus trahit, intimasque fibras?
Non est, quem lepidi vocant Poëta.
Sed (cordis mala) livor atque luxus.*

Intimum] Ita & MS. Leid. Modius & 6. edd. *ultimum.* Quomodo adducunt quoque Bochartus Hierozoic. & Brassican. ad Petron. Putarem, *τὸ intimum præferendum, nisi mox sequeretur intimasque fibras.* Ovid. lib. IX. Met. vers. 202. *Pulmonibus errat ignis edax imis.* Damafus: *Latuitque sub ino pectore.* Catullus carm. 6. *Ignes interiorē edunt medullam.* Sed ingrata & invenusta est ejusdem vocis repetitio ista, nec sapit limatum Petronii judicium. MUNKER. ad d. 1.

Pererrat] Penetrat Barth. frustra. MUNKER. ad d. 1. offendit immerito Barithium hæc vox; cum enim per novem jugera extensus fingatur Tityus, & jecur ejus & viscera, simul atque eorum pars à vulture adessa erat, renascerentur, eleganter pererrare dicitur vultur, dum avide nunc hanc, nunc illam, partem laniat & attonderet.

Et pectus trahit] Vetus codex. Horatius; *Et quartit pectus.* DANIEL.

Tepidi vocant poëtae] Ita vet. cod. P. Pithœus lepidi, Scal. timidi. Baptista Pius in Comment. legit *tepidi*, & exponit, insuaves, insipidos, non inflammantes, ardenter, lacertose, nec omnibus nervis rei scopum attingentes. Putean. *trepidi.* sed *lepidi* ex Pithœi conjectura legendum videtur. DANIEL. *Lege, non est, quem Tiryn vocant Poëta.* Palmer. in Spicileg. quod Douza sublegit. vel portius, non est, quem Tity vocant poëta. ut livor & luxus vulturi adimulentur, quo modo fere in Epigramm. Antholog. 2.

*Οπειος ποθισσαι μεκλημένοις αὐδοις ἀρδεις
Αλλαν δριθαν βράκατα γυγνημένοις.*

Kai τὸ μὲν Τίτυος κατὰ γῆν δύο γύνεις εἴσονται,

Ὕμης δὲ ζώντας τισταὶς ἀγνοῦσι.

Douza F. ad Tibull. cuius divinatio non displicet, licet vulgatum sua quoque ratione probum. Pontanus Not. in Som. Scipion. Macrobi. ERHARD. Ita cum 6. edd. etiam Cod. Leid. Gloss. falsi. Dixerim potius nugaces. Sane *repentes naniae* pro frivolis nugis usurpavit Claud. Mamertus de Stat. Anim. lib. II. cap. 8. Ad eudem modum existimabam aliquando, *tepidas* *nugas* dixisse versiculos suos Ausonium, & legebam in carmine ad Pacatum: *Inveni, tepida filete nuge.* Scaliger hic in margine libri sui emendaverat *trepidis.* *Quod non contemnendum.* Potuit enim *trepidos* vocare poëtas, quod quasi timidi & meticolosi omnia facere soleant φεβερώτεροι. Salmasius volebat *Tityon*, & Bochart. Hieroz. Part. II. lib. II. 27. atque ita *cui* esse retinendum. Quod non putem, cum sic pendeat sententia. Videtur hoc voluisse: Non est vultur quem Promethei viscera exedere fingunt nobis Poëtae: sed livor & luctus sunt, qui hoc faciunt, si de Tityo accipere mavis, legendum cum Douza not. in Tibull. cap. 2.

Non est, quem Tity vocant poëta. MUNKER. ad d. 1. Brassican. in fine notarum edidit, *timidi.*

Vocant Poëta] Lege, volunt. Calaubon. in Athen. lib. I. cap. 16. ERHARD.

Mala] Non agnoscit vocem illam Leid. Cod. Barth. Advers. lib. XII. cap. 1. emendat *lama*. Sed velim scire, quomodo sic confitit versus, cum prior syllaba in *lama* producatur ab aliis, vide Horat. lib. I. Epist. 13. vers. 10. *Pro luxus malebat luctus* Scaliger. Ut & Douza Spicileg. in Petron. nec displicet. Lucretium secutus est Petronius. Servius ad Æn. VI. vers. 596. Sane de his omnibus rebus mire reddit rationem Lucretius, & confirmat in nostra vita esse omnia, que finguntur de inferis. Dicit enim Tityon amorem esse, hoc est, libidinem: qua secundum Physicos & Medicos in jecore est, sicut rīsus in splene, iracundia in selle; unde etiam exesum à vulture dicitur in peñam renasci: etenim libidini non satis sit, re semel peracta. Sed recrederet semper. Unde att. Horatius, incontinentis aut Tityi jecur. Lege, nec Tity, &c. Ita enim habetur lib. III. od. 4. MUNKER. ad d. 1.

Livor atque luxus] Scribo, *livor atque luctus.* Pontanus Not. in Macrobi. Somn. Scip. Tamen Henricus Longepressensis de male fortunatis lib. 3.

Luxus edax, livor macer, ardor cactus habendi,

Vastat opes, mordet optima, corda cremat. ERHARD.

Myr-

zumarium memet conjeci. . . . Obtorto valgiter labello. . . . Totus fere mundus mimum videtur implere. . . . Non duco contentionis funem, dum constet inter nos, quod fere totus mundus exerceat histriōnem.

*

— O maxima rerum,
Et merito pietas homini tutissima virtus!

*

Hor-

Myrrinum se poculum] Lege, myrrinum, id est, myrrinum, à myro, non à myrrha, cuius admixtione amaresceret, cum fuerit delicata potio & ganez propria. Had. Junius Animadvers. libr. 5. cap. 19. ERHARD. Est ex Fulgent. lib. 3. Mythol. cap. 8.

In automatum] Sic Fulgentius: quamquam in uno v. cod. manucripto legatur, *In naumatium*, an *naumatium*, in altero *omatum*. Forte, *suppositione* unde *naumatia*, *aprica*, Arrianus lib. 8. DANIEL. Alii, *aumatium*, *suspitor*, *automatum* legendum, ut locus significetur theatri, vel circi, ubi erant machinae que automata à Gracis vocantur, que sponte moveri videntur, & miraculo sunt. Turneb. lib. 26. Adv. cap. 10. ERHARD. *Aumatium* cum Mercero habet ejam Leid. Cod. sed Vett. eod. *aumarium*. Atque ita legit etiam Vulcanius ad Philoxenum, corruptamque eam vocem autumatum ex armarium. Grammaticus nescio quis Barthio laudatus adverbat. Col. 1693. *Armarium* locus, ubi quarumque artium instrumenta ponuntur. *Armentarium*, ubi tanum tela armorum. Scribe, *armamentarium*, ita enim ἀρμεντάριον Latinis appellatur. Laurenbergius in suo antiquario *aumarium* dicit esse *larrinam publicam*. Mirum, ni hoc inde suspicatus est, quod locus secretus dicatur à Fulgentio. Gloss. Labb. *Aētē*, *abacus*, *armarium*. Turneb. Advers. lib. xvii. cap. 10. *suspitor*, inquit, *automatum scribendam*, ut locus significetur theatri, vel circi, ubi erant machinae, que automata à Gracis vocantur, que sponte moveri videntur, & miraculo sunt. Non periuaderet Hieronymus epist. ad Paulin. *Cur dicitur Paulus vas electionis?* Nempe, quia legis & scripturarum sanctorum erat *armarium*. Scrinium intelligi vult. Σκύνος εἰλότης dicitur Paulus; sed ea verba cur *vas electionis* potius, quam *electum instrumentum*, vertant, videre numquam potui. MUNKER. ad Fulgent. Mytholog. p. 183.

Conjeci] Phrasis Petroniana, vide cap. 9. & 72.
Obtorto valgiter labello] Vulgo apud Fulgentium, *Abroſa valgia labello*, sed in vet. cod. & vet. Glossario legitur, *Obtorto valgiter labello*, alias, *Abroſa valgiter larello*, in impr. cod. quibusdam, DANIEL. *Valgi* verbo utuntur etiam Naevius & Plautus apud Nonium. Ch. Colerus Terentianar. epist. 2. Balbus Catholico; *Valgia à volvo dicitur*, quasi *volvia*, id est, *retortio*. Proprie enim laborum obviro est, quam facimus, quam

aliquem deridemus. unde *valgire* est retorquere. Vide quæ supra ad illa Satyrici verba, cap. xxvi. commovet valgiter labra, atutilus. ERHARD. *Obroſo*, veteres editiones Fulgentii, teste Munkero.

Mimum videtur implere] Salisb. de Nug. Curial. lib. 3. cap. 8. *Vita hominis super terram tentatio est: qua si proprietatem nominis sequimur, malis frequentius habet notam.* In hac utique tentatione, vel militia, licet sibi septem millia Dominus reservaverit, fere rotus mundus ex Arbitris nostri sententia mimum videtur implere, ad comœdiam suam quodammodo respiciens, & quod deterius est, eosque comœdia sua insistunt, ut in se, cum opus fuerit, redire non possint. Ita ibi legendum esse, non numerum, docuit P. Pitheus subseciv. lib. 1. cap. 17. Octavianus Augustus apud Sueton. cap. 99. *Eiquid sis videretur mimum vita commode transegisse.* ERHARD.

Exerceat bistrionem] Salisberiens. lib. 3. cap. 8. Ut ergo gentilium figuris prius accommodemus auditum, rerum omnium tragicus finis est. Aut, si nomen comœdia gratiostis est, non duco contentionis funem, dum constet inter nos, quod fere totus mundus, juxta Petronium, exerceat bistrionem. *Quod & quidam temporis nostri scriptor egregius, infidelium tamen verbis, eleganter expressit;*

Ridiculos hominum versat fors cœca labores,
Sacula nostra jocus, ludibriumque Deus.

ubi in quibusdam exemplaribus legitur *bistrionam*. Sed illam scripturam probat ipse Petronius hisce verbis ejusdem libri cap. 9. *Et finem sine honore habitur creduntur, quia dignitatem natura mundani bistrionis habitu polluere dedignatur.* hanc Douza ex illo Plauti, *Jovem* sacre *bistrionam*, ut *Mundo bistrionia sit*, quæ Germanis veteribus, der *Werle* göchel. Goldast. Animadvers. ad Winsbeck. ERHARD.

O maxima rerum] Adducuntur hi versus & illustrantur à Vincentio Belvacensi Specul. moral. lib. 20. cap. 10 & à Jacobo Magni Sophiolog. lib. 4. cap. 10. ERHARD. Hæc Petronio adscripta, vel in Silio Italicu, vel alibi, legere se meminisse scribit Barth. ad Stat. lib. iii. Sylv. iii. vers. 1.

Horrificoque infestant] Citat Petronii Arbitri nomine Joannes Ravifius Textor in Epithetis, verbo Murmur. ERHARD.

— Horrificoque infestant murmure tigres.

*

Nam comptum me vernalis alucitae molestabant. . . . Postquam ferculum adlatum est. . . . Tot Regum manubiae penes fugitivum repartae. . . . Satis constat, eos nisi inclinatos non solere transire cryptam Neapolitanam. . . . Petauroque jubente modo superior. . . . Adfer nobis alabastrum Cosmianum. . . . Suppes. . . . Tullia.

*

— Ineluctabile fatum.

*

— Tremebunda supervolat hasta.

*

Qui

Nam centum vernalis me allucita molestabant] Fulgentius in Expositione sermonum antiquorum, in verbo *Hallucinari*, vulgo, *centum venales*, in vet. cod. *contum vernali me allucite molestabant*, in altero, *comptum me vernali alicite molestabant*. *Allucere*, *jactare*. *Allucinare*, *vane somniare*. *Allucinatio*, *lucus alienatio*. *Allucinaria*, *vana somnaria*. *Allucita*, *somniatores*. Vide *Papiam*, ex quo hoc sumfimus. DANIEL. An legendum *centumvira*les? ut intelligat, muscas, quibus frequenter infestantur, qui in centumvirali iudicio adsunt tempore aestivo. *Sambucus legit centum venales*. Sed *venales* hic mallem, hoc est, *verna*. *Locum hunc in Petronii fragmentis ita adduci video*: *Nam comptum vernali allucita molestabant*, Barth. Membranæ: *Conceptam me vernali alucita molestabat*. Cod. Leid. *Centum vernali me alucite molestabat*. Verbo *molestare* usus etiam est in *Fragm. Trag.* Ergo aut tace, aut meliorem nolis molestare. MUNKER. ad Fulgent. Mythol. pag. 181. *Lege nam contuberniales me allucita molestabant*, vulgo inepce legit *nam centum vernalis*. Ego vero *allucitas* hic interpretor, non culices, sed illos, qui officia lucis noctisque pervertunt, qui in tenebris vivunt, & interdui sterunt, cuiusmodi hominum genus M. Cato *antipodas* vocabat, ut est apud Senecam Epist. cxxii, dicuntur vero *allucita*, vel *alucita*, à privativa particula *a* vel *ab*, & *luceo*, unde & *alucinari*, vel *allucinari*, quasi *abluccinari*, quidam dici existimant. Philoxeni Glossæ *Nvñliuçal*, *alucus*, *bubo*. Sed & Servius ad Virg. Eclog. viii. *Ulula aves àno rē idonilis*, *id est*, à *fletu nominata*, *quas vulgo alacros vocant*. Sic lege, non *ulacos*, ut vulgo, VOSSIUS ad Catull. pag. 90. Codici Fulgentii, quem habuit Celeberrimus Grævius, Cauchius adscriperat, legendum sibi videri, *centum urnales me alucita molestabant*.

Ferculum] Fulgent. Expos. Sermon. Antiq. *Ferculum missus carnium*. Petronius Arbiter, postquam ferculum allatum est.

Totum Regum manubiae penes fugitivum restiterant] In vet. cod. manuscripto Fulgentii, *Tos regum manubies penes fugitivum*, sed altera manu poëta repartae emendatum est, in altero v. cod. etiam legitur *manubies*, non *manubia*, ut in excusis. DANIEL. In editione Basileensi Hervagiana Fulgentii legitur *penes fugitivum restiterant*. Huc autem pertinere Epigramma paullo post sequens, quod incipit, *Non Satis est*, credebat Broukhuius meus. Bourdelotius retulit ad cap. LXXXVIII.

Satis constat] Ex Glossario S. Dionysii. DANIEL.

Cryptam Neapolitanam] Vide Erasmus in *Adag. Coel. Rhodiginum*, & Henricum Stephanum in *Apolog.* ubi *Cryptam* explicat. DANIEL. Seneca epist. LVIII. *A ceromate nos apte exceptis in crypta Neapolitana*. Nihil illo carcere longius, nihil ipsi sancibus obscurius, *qua nobis præstant*, non, ut per tenebras videamus, sed, ut ipsas. WOUWEREN.

Petauroque jubente modo superior] Glossar. S. Dionysii; *Petaurus* genus ludi. Petronius, &c. DANIEL. Optime interpretatur Manil. lib. v. vers. 434.

Corpora, qua valido saliunt excussa petauro,
Alternosque carent moros, elatus & ille
Nunc jacet, atque hujus casu suspenditur ille.
WOUWEREN.

Affer nobis alabastrum] Ambrosius Calepinus in dictione *Cosmvs*, *qui nobilis unguentarius Roma fuit*. hinc, inquit, *Cosmianum unguentum*. Petronius, &c. DANIEL. Vide Rader. ad Martial. lib. 14. ep. 100. ERHARD. Vide Martial. lib. xi. ep. 9.

Suppes] Glossar. *suppes*, *suppummis*, *boc est*, *supinis pedibus*. Petron. Wouweren. HADRIANID.

Tullia] Citatur in Vet. Glossario; *Tullia*, media vel regia. Petron. Wouweren. HADRIANID.

Ineluctabile] Hoc & sequens fragmentum, & quod incipit *exciso deſſa*, unde sumserint collectores, vellem nobis indicassent.

Pra-

Qui praeselle cupit, prodesse recusat.
Magnus in exemplo est, cui non suffecerat orbis.

Comeplijs — Exciso defossa marmore petra.

Quinque pedum fabricata domus, qua nobile corpus
Exigua requievit humo. —
Atque, ut araneoli, tenuem formavimus orsum.

Mille saporatam medicatis frugibus offam.

Non est forma satis; nec, quae vult bella videri,
Debet vulgari more placere sibi.
Dicta, sales, lusus, sermonis gratia, risus,
Vincunt naturae candidioris opus.
Condit enim formam, quidquid consumitur artis,
Et, nisi velle subest, gratia tota perit.

Non satis est, quod nos mergis, furiosa juventus:
Transversosque rapit fama sepulta probris?

Anne

Præesse cupit] Sub nomine Plauti adducitur à Jacobo Magni in Sopholog. pag. 74. ubi restituendum videretur Petronius. DANIEL.

Atque ut] Est versus secundus ex Culice Virgilii, qui cur hic relatus sit, nescio.

Mille saporatam] Dionysius Halicarnasseus. DA. NIEL. Etiam ex Virgilio desumitus, qui lib. vi. Æ. neid. 410.

Mille saporatam & medicatis frugibus offam Objectum.

ubi male saporatam quidam corrigunt. vid. Barth. ad Stat. vi. Theb. 235.

Non est forma] Arbitri non esse putat hoc Epigramma Barthius lib. xxii. Advers. cap. 4.

Dicta, sales, lusus] Hippolytus à Collibus in Harpocrate. Eleganter autem *sales*: quibus quæ caret, infalsa appellatur. In Priespej.

Infalsa quid paelia ride? ERHARD.

Dicta, proprie mordaciores facietæ. Unde in Glossis Dicitum exsupra. Terent. Eunuch. Act. iii. scen. 1. Tuumne id dictum erat. Et vetus Scholiastes à Barthio iudicatus ad Stat. ix. Theb. vers. 302. *dictis, maledictis, probris.* vide supr. ad cap. cix. de iis autem late agit, qui in dictis jacendis fuit promissimus. Cicero lib. 11. de Orat. cap. 54.

Sermonis gratia] Supra in Satyrico de Circe cap.

cxxvii. Hac ipsa cam diceret, tanta gratia conciliabat vocem loquentis, &c. ERHARD.

Candidioris] Quid, quæso, est candidior natura, ut vult, dicta, &c. vincere candorem & formam corporis, ut magis placeat puella non infalsa, sed facta, quam in cuius corpore, et si Paro marmore sit candidus, sit nulla salis mica. Praferrem tamen *natura languidioris opus*, ut languidius sit opus naturæ, forma scilicet, dictis & salibus. voces autem hæ confunduntur saepius à Librariis. Ita apud Stat. libr. vi. Theb. 746.

Et stimulis jam languida colla tumescunt. codex Rottendorphii, quem contulit Heinsius, habet candida. BURM.

Non satis est quod nos mergis] In luxum Romanorum. Scalig. in Catal. Non, pro annon, numnon, *mergitur*. ERHARD. Hoc Epigramma Bourdelotius putat ad cap. lxxxviii. esse referendum. ego respicere servos & libertos illos luxuriosos, quales in Trimachione & ejus similibus traduxit, existimo.

Transversos rapit] A tramite nimirum virtutis. Plin. libr. xxviii. 1. *Remedia auferrent transversos.* Flor. libr. iv. 2. *Hic dolor transversum egit.* Septimius de Bello Troj. lib. 1. cap. 7. *Prada ac libidine transversi agebantur.*

Fama sepulta] Eleganter dictum, pro obruta &

ob-

Qqqq 2

FRAGMENTA PETRONIÆ

Anne etiam famuli cognata fece sepulti,
In testa mersas luxuriantur opes?
Vilis servus habet regni bona: cellaque capti
Deridet festram, Romuleamque casam.
Idcirco virtus medio jacet obruta coeno:
Nequitiae classes candida vela ferunt:

*

Primus in orbe Deos fecit timor: ardua coelo-

Ful-

obscurata tot dedecoribus & stupris. Ita Horatius lib.
1v. od. 9.

*Paulum sepulta distat inertia
Celata virtus.*

Ovidius Epist. Heroid, viii, vers. 91.

*His tamen officiis utnam contenta suissem
Et mibi concubitus fama sepulta foret!*

lib. 1. ex Ponto Epist. 5.

*Vosque, quibus peris tunc, cum mea fama sepul-
ta est,*

Nunc quoque de nostra morte tacere reor.

Cognata face] Incognitum mihi, quare faciem famulis vel servis cognatam dicit, nisi ut ea vilissima pars & excrementum vini, ita hi hominum postremi & ultimi. & ita passim *fax hominum* vilissima turba vocatur, ut mox *vilem servum* vocat. Sequenti versu luxuriantur positum videtur pro luxuriose profundunt.

Mersas] Lege, *mersa*. HADRIANID.

Luxuriantur] Alii, *luxurientur*. TORNÆS.

Cellaque capis] Pro, captivi, id est, servi vel mancipi. ERHARD.

Derides festam] Lege, *festram*. Antonius Gnipholum scriptit, *de festra*: quid videlicet *festra* in veterum libris & sacris significet. In eo libro pleraque omnia exoleta verutatis persecutus erat, ut ex Macrobio cognoscimus. Itaque hoc dicit Petronius *festram* & quicquid antiquitas suum habuerit cum Gniphone, cum suis omnibus libris rideri. Palmerius in Spicileg. ERHARD.

Romuleamque casam] Vitruv. lib. II. cap. 1. *Item in Capitolio commonesacere potest, & significare mores retutatis Romuli casa in arce sacrorum fragmentis testa.* WOUWEREN. Val. Maximus lib. 2. cap. 8, ubi de disciplina militari; *Ortum è parvula Romuli casa totus terrarum orbis fecit columen.* Idem lib. 4 cap. 4, in fin. *Per Romuli casam, perque veteris Capitolii bimilia recta, & aeternos Vestae focos, fictilibus etiamnum vasis contentos, juro.* ERHARD. De ea Justus Rycquius, antiquitatum callentissimus lib. de Capitol. Romano cap. 44. Erat autem *festra*, autore Gniphone Grammatico apud Macrob. Saturnal. lib. 3. cap. 12, ostium minusculum in sacrario Capitolii, extrema antiquitatis. Quin antiquiores, auctoritate Festi, *festram*

dicebant, quam nos fenestram, Conjungit autem *festram* *Jovis* cum *Romuli casa* Petronius, quod utram in Capitolio, locis parum invicem disjunctis, esset. *De festra* idem observat Junian, Majus de Priscor. propriet. verbor. Nestor Novariens. in Vocabular. Eilhard. Lubinus de Antiq. verb. & doctissimus Laurembergius in Antiquario, WEITZ.

Nequitiae classes] Cicero pro domo cap. x. *Quid tandem si, qua tum illis reipub. tenebris, caciisque nubibus & procellis, cum Senatum à gubernaculis decesses, populum è navi exturbasses, ipse Archipirata cum grege predonum impurissimo, plenissimis velis navigares.*

Candida vela] Id est, λαμπτός ἄνευ. Scalig. in Catal. ad Culic. ERHARD. Ἀργυρφα ἐπλα νᾶν, Oppian. Cynegetic. WEITZ.

Primus in orbe Deos] Ex Fulgentio Mytholog. lib. 5. ubi habet V. C. in urbe. Habetur hoc hemisticium & apud Statium lib. 3. Theb. vers. 661. ad quem versum ejus interpres Cœlius Firmianus Lactantius Placidus scribit; *Negat, Deos nulla alia re celebrari, nisi timore mortalium, ut Lucanus; Qua finxere, timenter & Petronius Arbiter, istum secutus;*

Primus in orbe Deos fecit timor —

Puto autem, ex Fulgentii rivulo Lactantium sive Luctatiū sumisse, non ex ipso Petronii fonte, quemnumquam fortasse viderat. Nam & illic Mintanorem Musicum citat iisdem omnino verbis, atque Fulgentius, ut Luctatius Petronium post Statium fuisse affirmare non possit, sed potius conjecterit, neotericum auctorem Petronium esse, quippe à Fulgentio citatum. Certe Lucanus & Petronius οὐ γένος fuerunt, imperante Nerone; Statius autem longe post vixit, temporibus nimurum Domitiani. itaque omnino fallitur Luctatius, qui Statio facit posteriorem Petronium, cum fieri potuerit, ut illi inferior tempore hunc fecutus sit, & versum ab eo sumferit. Lilius Gyraldus Dialog 3. de Latinis Poëtis de Petronio scribit, sed, quo tempore vixerit, non habet compertum. In Quintilianu, ait, enarrationibus literatores quidam eum ante Quintilianum floruisse suspicuntur. Sed Placidus Lactantius illum vult Statio posteriorem, &c. Scindendum, qui sint illi literatores, an veteres, an neotericí: deinde reprehendendus Gyraldus, qui non bene examinaverit Statii interpretem, quod ex Fulgentio hac

Fulmina quum caderent, discussaque moenia flammis,
Atque ictus flagraret Athos, mox Phoebus ad ortus
Lustrata dejectus humo, Lunaeque senectus,
Et reparatus honos: hinc signa effusa per orbem,
Et permutatis disjunctus mensibus annus
Projectit vitium hoc: atque error jussit inanis
Agricolas primos Cereri dare messis honores:

Pal-

Ful-
Coniungit autem se-
cundum, quod ultra-
invicem disjunctis,
unum, Moius de Pri-
Novariensi, in Voca-
tione, verba & dochifi-
ca, WENTZ.
pro domo cap. x. Quia
tenebris, tenebris, ne
a gubernaculis deg-
re, & Adspicitur cum
moto velu sanguini,
pro aliis Scalig. in Ca-
pita ex ea nō Oppian.
Mytholog. lib.
adversarius hoc hemisphaerium
ibid. vers. 661. ad quem
Firmianus Lactantius
alia re celebrari, nō
Qua fratre, timent.
—
Lactantius fere Lu-
cianus Ione, opem-
tum & ille Minorenem
verba, atque Fulgen-
tius Statuum fulne am-
cooperant, neotericum
quippe a Fulgentio cir-
convenit, & vixi fuerit,
autem longe post mihi
vixi, nōque ante in illis
posteriorum Remmi.
intenue temporeas &
se sumunt. Litus Gyralis
de Petrioi iuncti, sed
habet comporum. In
litteris latentes quidam eis
se legimus. Sed Plaute
perferunt, sc. Sic
et, an vetera, an non
Gyralis, qui nō
poterem, quid ex fagis

hec sumserit, uti dictum. DANIEL. In superstitionem, Scalig. in Catal. Statius lib. 3. Thebaid. vers. 661.
Primus in orbe Deos fecit timer.
Ad quæ verba Lactantius Placidus interpres: Negat, Deos alla alia re celebrari, nisi timore mortalium, ut Lucanus: — *Qua finxere, timent. Et Petronius Arbitratur istum secutus. Sic & Mintanor Musicus:*
Deum, doloris quem prima compunctione
Humani finxit generis.

In adversitaribus enim & timore Deum invocamus, unde istud Petronianum. & illud Gregorii: *Mala, qua*
bit patimur, ad Deum nos ire compellunt. juxta quod
Psalista; *ad Dominum, cum tribularer, clamavi.* Et contra; *Impinguatus est dilectus meus & recalcitravit.*
Iodoc. Badius Ascensius Explanat. in Val. Max. lib. 1.
cap. 1. ERHARD. Recte Barthius ad Statii lib. 111.
Theb. vers. 661. ostendit, ex verbis Lutatii non con-
flare Petronium post Statium, sed Lucanum, scripsisse.
Sine dubio enim Statius hoc Hémisticium sumit a
Petronio, licet Servius ad Virgilii 11. Aeneid. 715.
citet Statil nomine. Ceterum argumento hoc ullos
fuisse Stoicos, Deum esse, quia fulmina ē celo mit-
tuntur ad terrendos & puniendos homines, appareat ex
elegantissima Horatii oda xxxiv. libri 1. ubi irridet
iliorum stultitiam, qui Epicureos hoc argumento ad
Dorum providentiam perducere conabantur.

Parcus Deorum cultor & infrequens,
Insanientis dum sapientia.

Consultus erro, nunc retrorsum

Vela dare, atque iterare cursus

Cogor relicto: namque Diespiter,

Igens corsu nobilis dividens

Plerumque, per purum tonantes

Egit equos, volucremque currum.

Ita enim distinguenda verba puto, non plerumque per
farum. &c. Nam falsum est, Jovem plerumque to-
nare sereno celo, ut Daciarius voluit. Neque po-
terant Stoici hoc umquam probare, cum hoc rarissi-
me fieret, & omni facere crederetur. Sed Jupiter ille,
qui plerumque tonabat celo nubibus obducto, nunc
tonuit, tempestate serena, unde Horatio volebant per-
suadere non ex naturalibus causis tonitru fieri, sed à
Jove certo confilio fulmen & tonitru ē celo etiam
puro mitti. Quamvis & Horatius ibi potuerit, non

Phæbus ad ortus] Immo ad occasus dicendum erat.
Sed ex ingenio est corruptæ scriptio petenda cor-
rectio, & legendum:

Mox Phæbus ad ortus

Lustrata redit actus humo,
in orbe lustrata terra redit in locum orientis. Nihil
planius, BARTHIUS ibidem.

Lunæque senectus] Vocat senectutem Lunæ, quando
decrescit. Ita Apulej. lib. 14. Florid. de Thalete, idem
Luna vel *nascentis incrementa*, vel *senescentis dispensa-*
dia, vel *delinquentis obsecula* repperit. Ita *consenesce-*
re venti dicuntur, qui jam confidere incipiunt. Dictys
Cretens. lib. 1. *damma lunaria* vocat Claudian. Panegyr.
Honor. Gell. lib. xx. cap. 7. & *deficientis luminis*
damma sentimus. CUPERUS.

Et permutatis] Senus horum versuum hic est. Lo-
quitur auctor de Diis, quos ait timorem fecisse, ut,
cum fulmina caderent, &c. hinc signa, id est, simu-
lacula Diis erigi solita; huic malo accessit diversa anni
tempestas, quam nunc letam, nunc rigidam, vel
aestatem, vel hyemem, scimus. Hac, inquit, diversi-
tas fecit, ut longius serperet hoc malum. CUPER.

Projectit vitium hoc] Ut projectam libidinum auda-
ciam, pro effusa & immoda, sic projicere audaciam,
lastricam, pro effundere. ergo projectare vitium, cuius
jam modus nullus est. Palmer. in Spicileg. ERHARD.
Commune fecit, effudit in omnes partes mundi.
BARTHIUS ibidem.

Error inanis] Vanus, supersticiosus. ERHARD.

Agricolas primos Cereri] Hinc frugum parens Se-
neca dicitur in Herc. fur. eique fruges sacræ, tan-
quam inventrici. Delrio in Comment. n. 299. ER-
HARD.

Primos] Docte. Nam prima & antiquissima sacra
Cereris, cui primitiae frugum oblatae. Cicero iv.
Verr. cap. 49. *Cererem antiquissimam & religiosissi-*
mam

FRAGMENTA PETRONIÆ

Palmitibus plenis Bacchum vincire: Palemque
Pastorum gaudere manu, natat obrutus, omni
Neptunus demersus aqua: Pallasque cavernas
Vindicat. Et voti reus, & qui vendidit orbem,
Jam sibi quisque Deos avido certamine fingit.

*

Nolo ego semper idem capiti suffundere costum!

Nec toto stomachum conciliare mero.

Taurus amat gramen mutata carpere valle,

Et fera mutatis sustinet ora cibis.

Ipse dies ideo nos grato perluit haustu,

Quod permutatis hora recurrit equis.

*

Uxor legitimus debet quasi censu amari:

Nec censu vellem semper amare meum.

*

Invenias quod quisque velit, non omnibus unum est,

Quod placet: hic spinas colligit, ille rosas.

*

Nam nihil est, quod non mortalibus afferat usum,

Re-

mam principem omnium sacrorum, qua apud omnes gen-
tes fiunt, vocat. vide eundem pro Balbo cap. 24.

Natat] Sententia est, Neptunum, tantum Deum,
fingi tam ridiculum, ut in omni aqua natantem de-
prehendere liceat. BARTHIUS ibidem.

Cavernas] Alii, *tabernas*, TORNAES. Sic repro-
nunt nonnulli, alii legunt, *tabernas*, atqui *taberna*
Bacchi sane vinaria: ceteræ, Mercurii. *Cavernas*
virgo respuit, &, si quæ virginales, illas Dianæ ve-
natriæ permittit. reddantur litterarizæ *Dæz lucerna*,
quæ illi tribuerat Petronius, sed sensu ambiguo. Sic
Arnob. vocat *Minervam lucernarum modulatricem*.
Delrio Comment. in Senec. Herc. fur. n. 299. ER-
HARD. Verosimilem Delrii conjecturam illustrat
etiam Barthius, ipse tamen mallet *palestras*, ab Olivo.

Vendidit orbem] Barthius Advers. lib. xxxvi. cap.
17. *Urbem*, Patriam nimirum, volebat, sed ad Papini
losum d. præfert *Orbam*, id est, hæredipera,
qui orbum, quem adulatur, carissime magnoque
precio vendidit, bona sua summo cum emolumento
elargiens; nihilque potuisse & ingenio suo & re ipsa
dignius scribere Satyricum auctorem existimat.

Nolo ego semper idem] De vitando fastidio, Scalig.
Catalect. Huic simile est epigramma illud, quod se-
quitur, *sic contra rerum*, &c. ERHARD.

Costum] *Costus*, sive *costum*, nardi species, at *nardi*
unguento perfusa capita patet ex Psalm. 23. & Matthæi

Euang. cap. 26. Vide Barth. ad Claudian. Bell. Gildon.
ver. 184. ERHARD.

Nec toto stomachum conciliare mero] Lege,

Nec noto stomachum conciliare mero.

Palmer. in Spicileg. Jason. Cyrenæus Machabæor.
lib. 2. cap. ult. in fin. Sicut enim vinum semper bibere,
aut semper aquam, contrarium est, alternis autem usi,
delectabile, ita legentibus si semper exactus sit sermo,
non erit gratus. ERHARD. Approbat Palmerii cor-
rectionem Barth. lib. xxii. Advers. cap. 4. & ita citat
Broukhusius ad Tibull. lib. 1. eleg. ix. ubi emendat,
noti pocula Bacchi, in Nemefiano.

Conciliare] Quid est *conciliare*? nimirum contra-
rium Petronius dicere vult, stomachum fastidio affici
unius semper vini potu. posset antiqua vox *conci-
liare* amanti reconditiona excidisse. Nihil tamen
mutem. Nam *stomachus* etiam commotionem ipsius
fastidiumque ipsum sonare solet. BARTH. Lib. xxii.
Advers. cap. 4.

Permutatis] Male repeti *mutandi* verbum, affi-
mem: nam & de noctis & diei successione loqui-
tur, & repetitio illa Petroniana non est, cum Epi-
gramma aliqui ejus Genium spiret. Emacula,

Et pernoctatis hora recurrit equis.

Neque enim mutare equos Solem ullibi scriptum,
dictum, aut pictum legitur. BARTH. ibidem.

Usum] Scribendum, *usus*. BARTH.

Re-

Rebus in adversis, quae jacuere, juvant.
Sic rate demersa fulvum deponderat aurum,
Remorum levitas naufraga membra vehit.
Quum sonuere tubae, jugulo stat divite ferrum,
Barbara contemptu praelia pannus habet.

*
Linque tuas sedes, alienaque litora quaere,
O juvenis! major rerum tibi nascitur ordo.
Ne succumbe malis: te noverit ultimus Ister,
Te Boreas gelidus, securaque regna Canopi,
Quique renascentem Phoebum, cernuntque cadentem.
Major in externas Ithacus descendat arenas.

*
Nam citius flamas mortales ore tenebunt,
Quam secreta tegant: quidquid dimittis in aula,
Effluit, & subitis rumoribus oppida pulsat.

Nec

Rebus in adversis, quae jacuere, juvant] Eadem mente, quae & in Catal. Virgilii;

Jacere me, quod alta non possum, putas,
Ut ante, vettari freta.

Et nescio quis dixit, *jacentem gustum*. Et Gellius; *Opido quam jacere ac sordere incipiunt, qua Latina sunt*, est, quod Græci, *άποιν*, Scalig. in Catal. *Qua jace re, id est, quæ contemta fuerant*. Lucretius lib. v. vers. 1135.

Ergo Regibus occisis subversa jacebat
Pristina maiestas soliorum, & sceptra superba.

Schopp. in Miscellan. Cic. Famili. lib. 14. ep. 2. *Te muve, mea Terentia, sic vexari, sic jacere in lacrimis & sordibus?* Et ad Attic. lib. 10. ep. 4. *Facet in mæ more meus frater*, Paul. Mautius in Comment. *Jactare, torpere, ignavum & timendum esse*, unde *Affectus*. Barthius ad Claudian. libr. 1. de Rapt. Prof. vers. 97. ERHARD. *Jacere est, vilem esse, contemni*, ut ad Claudianum multis notamus. BARTH. Dubito tamen, an non scriperit auctor, *qua nocuere, juvant*: ut sit elegans antithesis, ex ipsi enim rebus, quae nocent, in adversis licet colligere summum fructum.

Vulsim deponderat aurem] Lege, *fulvum deponde rai aurum*, Palmerius Douze subieculus in Spicileg. ERHARD. Tornæs, *vulsim deponderat aurem*. A nonym. MS. Leg. *fulvum deponderat aurum*. Doufa MS. Sic Petron. Carm. de bello Civili:

Si qua foret tellus, fulvum que mitteret aurum,
Hoffis erat. — HADRIANID.

Linque tuas sedes] Exhortatio. Scalig. in Catalect. ERHARD.

Cernuntque incitem] Forte, *cadentem*. Manilius:

Quaque cadit Phæbus. DOUZA F. Lege, *cadentem*, ut me monuit Douza F. Confirmabat autem conjecturam suam hoc Manilius; *Quaque cadit Phæbus*. Lindenbrog. Not. in Catal. Loquitur secundum vulgi opinionem. credunt enim vulgares, Solem mori, cum tendit ad occasum, & rursus emergentem nasci. Catull. lib. 1. epigr. 5.

Soles occidere & redire possunt.

Palladius Fuscus in Annotat. in Catull. ERHARD. Douza quoque emendationem adprobat Barthius lib. XXII. Advers. cap. 4. & multis exemplis illustrat.

Major in externa sisu cui descendat arenas] Alii, *ex ternam sisu qui descendat arenam*. TORNÆS. Palmerius Specil. p. 814. legit, *descendit*.

Ithatus] Ulysses. Huic peregrinatio prudentiam ad didit. Douf. MS. HADRIANID.

Nam citius flamas] De Aulicorum vanitate. Scalig. in Catal. vide Hippolytum à Collibus in Principe cap. 10. Weitzium Not. ad Prudentii *περὶ τοῦ Ημέραντος*. Hymn. 2. vers. 253. Quoad formulam dicendi, videtur ea esse quodammodo proverbialis. Cicero 2. de Orat. *Dicere ajunt Ennium, flammam faciliter ore inardente opprimit*, quam bona dicta teneat. Ennodius lib. VII. Epist. XVI. *Facilius est ignem lingua comprimere*. lib. 1. Ep. 25. *Faci lius est ardentes favillas ore comprimere*. Juretus Mifellian. ad Synmach. libro 1. epist. 25. ERHARD.

Mortales] Mortiferos, lethales. vide Goldasti Notas ad Valerian. edit. Rover. ERHARD.

Rumoribus oppida pulsat] *Quatere dixit Valer. Flacc.* lib. v. vers. 273.

— *Omnemque quatit rumoribus Arcton.*
lib. II. 122.

FRAGMENTA PETRONII

Nec satis est vulgasse fidem: simulatius exit
Prodigionis opus, famamque onerare laborat.
Sic commissa verens avidus referare minister
Fodit humum, Regisque latentes prodidit aures;
Concepit nam terra sonos, calamique loquentes
Invenere Midam, qualem narraverat index.

Fallunt nos oculi, vagique sensus
Oppressa ratione mentiuntur.

Nam

Auriculas asini quis non habet?

Ferunt nonnulli, primum à Poëta scriptum fuisse,
Auriculas asini Mida rex habet.
deinde metu Cæsaris scripturam mutasse, quis non
habet. Petronius videtur in Neronem commodasse,
Erasmus in Adag. *Midas auriculas asini.* ERHARD.
Incinere Salmasius & Palmerius, in Fulgentii ille, hic
in Petronii margine emendaverant. Et recte quidem.
Incinere elegans verbum est. Propert. lib. 11. cl. 18.

Sensu vario incinit ore modos.

Auson. epist. 23.

*Depressis scribibus vitium regale minister
Credidit, idque diu texit fidissima tellus.*
Inspirata dehinc vento cantavit arundo.

Fabula unde orta sit, narrat Conon apud Phot. cap. 1.
MUNKER. ad Fulgent. Mytholog. p. 126.

Qualem narraverat] Fulgent. conceperat. TORNÆS.
Cujus verba per calamos omissa sub terris hæc erant:
Midas rex asini aures habet. Raph. Regius, Jac. Mi-
cyllus, & Greg. Bersmannus in Ovid. lib. 11. Meta-
morph. Laestantius Placidus in argumento ejusdem
libri. *Resert quod, cum deformitatem illam* (scilicet au-
rarium alfininarum) *veste celaret, ut samulus vidit, ne-*
que eloqui posset, ejusdem Des (Apollinis) mentem in
aures haberet. cui rursus obruta arena, arundines ena-
ta, agitataque vento deformitatem Mida indicarent.
ERHARD. Ita & MS. Leid. in Petronianis fragmen-
tis edi ferunt narraverat. Rectius utique & sententia
convenientius, nisi scriptis, conspexerat. MUNKER.
ad d. 1.

Fallunt nos oculi] Sext. Empir. ἀντίθεμα δὲ οἱ φαινό-
μενοι φαινόμενοι, οἱ νοσήματα νοσήματα, &c. φαινόμενα μὲν
φαινόμενοι ὅταν λέγονται, οἱ αὐτοὶ πάρηθεν μὲν
φαινόμεναι τρόπουλοι, ἐγγένειοι τὸ τετράγωνον. PITH. Sextus
Empiricus in libro contra Mathematicos scribens
ex opinione Epicuri: Οὐτας εἴη ἡ ἐποίησις. Λύδος θα-
τὴν ὁ Φίλιππος, ὅτι ἐκ μελικροῦ μὲν διασηματοῦ μηχανῆς ἑρ-
πεγον καὶ σφρύγειος, ἐπὶ τὸ σύνεγγυς μετὰ οὐα καὶ τετρά-
γωνον, ἀλλὰ μάλλον ἀληθεῖον, ὅτι καὶ εἰς φαινότας μηχα-
νῆς τὸ αὐτόντοτον καὶ τοιεποστράχμενον, οὐτας. (forte inter-
ponendum isti) μηχανῶν καὶ τοιεποστράχμενον τῷ διὰ τὰς ἀπόσ-
τοράς εἰπον φαινόμενα τὰς πατὰ τὰς ιδεῖσιν πιθατά. Ter-
tullianus

Motis quatit oppida linguis.

Frequens autem posterioris ætatis scriptoribus vox pul-
sare eo sensu, quo veteres satigare dixerunt, ut often-
dit Barthius ad Claudian. Bell. Gildon. vers. 170. &
ad Stat. libr. viii. Theb. 249. vide supra ad cap.
cxxxiiii.

Prodigionis opus] Elegans circumlocutio, id est,
ipsa proditio. Ita *virtutis opus* dixit Curtius lib. viii.
cap. 14. ubi vide Freinsh. Claudian. de laud. Serenæ
vers. 11.

*Dignius an vates alios exercuit unum
Fæminea virtutis opus.*

Sic commissa ferens] Fulgentius Mytholog. lib. 3. in
fab. de Apoline & Marfia. Quos verius mutuatus est
Petronius ab Ovidio lib. xi. Metamorphos. vers. 190.
ubi dedecus stolidi Indicis Midæ describit.

*Creber arundibus tremulis ibi surgere lucus
Capit. ΕΓ, ut primum pleio maturauit anno.*

*Prodidit agricolam: leni nam motus ab Auctro
Obruta verba resert, dominique coarquit aures.*

Porro vet. cod. proferens, habet verens, & pro mi-
nister, magister. DANIEL. Laet. argum. lib. xi. Met.
fab. 5. *Midas quidem deformitatem suam celare vale-
bat, sed eam vidit samulus tonfor, qui, cum eam nec
eloqui auderet, nec reticere posset, hamum effudit, &c.*

*Viderat hoc samulus, qui, cum nec prodere visum
Dedecus auderet, cupiens effire sub auras, &c.*

Hinc patere cuivis facile existimo, rectius esse verens,
quam quod Modius & alii dederunt, ferens. Sarisber.
Polycrat. lib. iii. cap. 12. *Si terra secretum suum in-
fodiat, vel arundo succrescens hoc producat in publicum,*
*ΕΓ levi statu in auras proferret, quoniam auriculas
asini Midas habet.* MUNKER. ad Fulgent. Myth.
pag. 126.

Avidus servare] Fulgent. avidus referare. TORNÆS.

Excepit nam terra sonos] Fulgent. concepit nam terra
sonum. TORNÆS.

Calamique loquentes] Juliano Antholog. lib. 7. in
extremo epigramm. μίδοις κάλαμοι, ubi Maximus in
Scholiis, Fulgent. Mytholog. lib. 3. Brodæus in An-
notat. ad Antholog. ERHARD.

Invenere Midam] Persius,

Nam turris, prope quae quadrata surgit,
Adtritis procul angulis rotatur.
Hyblaeum refugit satur liquorem,
Et naris casiam frequenter odit.
Hoc illo magis, aut minus, placere
Non posset, nisi lite destinata
Pugnarent dubio tenore sensus.

* Jam nunc ardentes Auctumnus fregerat umbras,
Atque hyemem tepidis spectabat Phoebus habenis:
Jam platanus jactare comas, jam cooperat uvas
Adnumerare suas defecto palmite vitis:
Ante oculos stabant, quidquid promiserat annus.

Sic & membra solent auras includere venis,
Quae penitus mersae, quum rursus abire laborant,
Verberibus rimantur iter: nec desinit ante,
Erigidus strictis qui regnat in ossibus, horror,
Quam tepidis laxo manavit corpore sudor.

Sic

tullianus de Anima cap. 17. Item ut turris habitus elu-
dit, intervalli conditio compellit in aperto, equalitas
enim circumfusus aeris, pari luce vestiens angulos, oblite-
rat lineas. Similis fere ratio & a Lucrecio redditur
lib. 5. Meminit vero hujus rei idem Empiricus Pyr-
rhon. Hypothet. lib. 1. cap. 13. Notandum etiam in
Petronio rotatur poni, pro rotundatur. DOUZA F.
Nam turris, prope quae quadrata surgit] Lucret. lib.
1v. vers. 354.

Quadrataisque procul turrem cum cernimus urbis,
Properea sit, uti videantur saepe rotunda,
Angulus obtusus quia longe cernitur omnis.

Idior. Orig. lib. 15. cap. 2. Turres, quamvis quadratae
ant late construantur, procul tamen videntibus rotunda
existimantur, ideo quia omne cuiusque anguli simula-
trum per longum aeris sparium evanescit, atque consumi-
tur, & rotundum videtur. WOUWEREN. Sextus
Empiricus Pyrrhon. libr. 1. & Tertull. de Anima
cap. 17. que loca Douza F. subiecta notavit Linden-
brog. in Catal. ERHARD.

Atritis] Alii, detritis. Lucretio, obtusis. ER-
HARD.

Angulis rotatur] Pulchre & apposite. Macrobius lib. 7.
cap. 14. Cum sit angulosa, rotunda existimat, faci-
t rationis negligentia. Pontanus in Not. ERHARD.

Et naris casiam frequenter odit] Lege, Et marcens
casiam. Multo cibo & potionē completi, marcere di-
cuntur. Petron. supra cap. xxii. Et ancilla super ibo-
rum marcentis excussum forte altius poculum caput fre-

git. Ammianus lib. 21. Unde largiori potu, saginisque
admodum distenti marcebant. Sidon. ep. 9. lib. 2. peccato-
ra marcida cibis. Savaro in Not. ERHARD. Naris,
in casu nominandi, agnoscant etiam barbarorum
temporum Grammatici, Huguitio, Papias, Balbus
Januensis, Britto, Calepinus, Melberus, &c. pro eo
tamen nar legitur apud Alexandrum de Villa Dei, Gal-
lum, qui regnum quondam inter barbaros Gramma-
ticos in Scholis omnibus obtinebat, lib. 1. Doctrinal.
& probant non solum ejus commentatores, Kempo
Tessaliensis, Joan. Synthen, Torrentinus Daventriensis,
&c. verum etiam ipsi Latinitatis restauratores,
Henrichmannus in tract. de Verb. Grammatic. &
Joan. Brassicanus in Institutionib. Grammatic. de in-
ar desinential. WEITZ.

Sensus] Hic post sensus Tornæsius subjunxit epi-
gramma illud Eumolpi de Insomniis superius cap.
civ. Satyrico insertum. Unde jam non miror, etiam
in MS. Tragur. desiderari, quod inter fragmena la-
tuerit. HADRIANID.

Ante oculos stabant, quicquid promiserat annus] Sic
paulo post; Grandine qui segetes & totum perdidit an-
num. ERHARD.

Sic & membra solent] Forte Encolpius, aut Eumol-
pus, persuadere volens plenum & voluptabilem co-
tum, philosophari insituit. Videtur enim hoc de hu-
mani missione spernatis dicere. ERHARD. Dehinc
apud Tornæsius sequitur:

Hac ait & tremulo deduxit vertice canos,
ut supra cap. cxxxvi i, HADRIANID.

Rrr

Hac

Sic contra rerum naturae munera nota

Corvus maturis frugibus ova refert:

Sic format lingua foetum, quum protulit ursa,

Et piscis nullo junctus amore parit.

Sic Phoebeia chelys vinclo resoluta parentis

Lucinae tepidis naribus ora sovet.

Sic sine concubitu textis apis excita ceris

Fervet, & audaci milite castra replet.

Non uno contenta valet natura tenore,

Sed permutatas gaudet habere vices.

Naufragus, ejecta nudus rate, quaerit eodem

Percussum telo, cui sua fata legat.

Grandine qui segetes & totum perdidit annum,

In simili deflet triflia fata sinu.

Funera conciliant miseros, orbique parentes

Conjungunt gemitus, & facit hora pares.

Nos quoque confusis feriemus sidera verbis;

Et

Hac ait & tremulo] Deleri debuit hoc fragmentum, quod supra cap. cxxxvi. in possessionem editio Goldasti restitutum est. ERHARD.

Sicut sunt rerum naturae] Exstabant illi duo priores versus, ubi legitur;

Sic contra rerum naturae munera nota

Corvus maturis frugibus ova refert,

Reliquum explevi ex meo v. c. BINET.

Sic format lingua foetum, cum protulit ursa] Ovid. 25. Metamorphos. vers. 379.

Nec catulus, partu quem reddidit ursa recenti,

Sed male viva caro est; lambendo mater in artus.

Fingit, & in formam, quantam capit, ipsa reducit. Verum hac de re ubertim, &c., ut solet, doce, commentatar Rittersh. ad Oppian. 3. Cyneget. vers. 159. & Hæschelius ad Horapollinem p. 204. WEITZ.

Sic sine concubitu] Hinc Prudentio 3. Cathemer. est nexilis insicia connubii. Virgil. in Georg. lib. 1. verl. 198. Qui neque concubitu indulgent. WEITZ.

Apis excita ceris] Alii, apes, quod in nominativo corripi, scribit Probus in Catholicō eo nomine reprehensus à Pompilio in Arte Grammatic. & Joan. Brasficensi in Institution. Grammatic. de in es desinentibus, qui rō es in apes ex generali regula volunt produci. Sed Probum probant Glossographi, Huguitio, Papias, Balbus in Catholic. Iunianus Majus, Tortellius, Calepinus, &c. Dici tamen etiam apis in nominandi calu, admittunt iudem Grammatici, ex suggestione Curii Lanceloti lib. 1. de Literatura non vulgaris. Ovidius.

Non apis inde tulit collectos sedula flores.

Nec temere aliter apud bonos ac probatos auctores reperitur. WEITZ.

Contenta valet Fortuna tenore] Lege, volat Fortuna tenore, hoc est, more illo & quasi variandi. Sic, tenorem sensuum idem Petron. dicit, morum tenorem Sidonius, aqua tenorem Dracontius. Barthius ad Claudian. Bell. Gildon. vers. 205. ERHARD.

Naufragus ejecta] Propertius lib. 2.

Navis de venis, de tauris narrat arator,

Enumerat miles vulnera, pastor oves. ERH.

Ejecta rate] Nihil muta; in littus per naufragium. vide supra ad cap. 115.

Cui sua fata legat] Narret. dicat. Servat hoc loco vim primigeniam, quam accepit à Græco δέρεν. ERHARD. Satin' Latine? noluit, credo, dicere, apud quem de fato suo conqueratur, tamen & Catullus sic ferme loquitur carm. LXX.

At certe semper amabo,

Semper mesta tua carmina morte legam. sed ille locus controversus. BROUKHUSIUS.

Perdidit annum] Ovid. 1. Met. 273.

— Longique perit labor irritus anni.

Sortique parentes] Forte, orbique parentes. BINET.

Hora] Id est, mors, fatal tempus. vide Barth. ad Stat. lib. 11. Sylv. 1. vers. 54. Horat. 11. od. 16.

Et mihi forsitan, tibi quod negavit,

Porrigit hora.

Ubi Acro, forsitan, tibi mors occurrendo, me transibit; Plinius lib. xiiii. cap. 3. unguenta illico expirant, ac suis moriuntur boris. Ubi nihil necesse rescribere berit, cum Ferrario lib. 11. elec. 3. Ita paucum extrema, no-

Et fama est juncas fortius ire preces.

*
Omnia, quae miseras possunt finire querelas,
In promptu voluit candidus esse Deus.
Vile olus, & duris haerentia mora rubetis,
Pugnantis stomachi composuere famem.
Flumine vicino stultus sitit, & riget Euro,
Quum calidus tepido consonat igne rogus.
Lex armata sedet circum fera limina nuptae,
Nil metuit licito fusa puella toro.
Quod satiare potest, dives natura ministrat,
Quod docet infrenis gloria, fine caret.

*
Judaeus licet & porcinum numen adoret,
Et coeli summas advocet auriculas :

Ni

vissima hora, & similia. BURM.

Et fama & constans] Lege, & fama est juncas.

OMNIA, quae miseras possunt finire querelas] Seneca epist. 16. Bongarl. ERHARD.

Pugnantis stomachi] Lego, pungentis. DOUZA F.
Flumine vicino stultus sitit] Vetus humani generis mos, potare flamina. Seneca lib. 4. epist. 25. Panem & aquam natura desiderat : nemo ad huc pauper est ; intra qua quisquis desiderium suum claudit, cum ipso fove de felicitate contendat. Menander apud Stobaeum Serm. 5. sive Euripides, ut volunt Athenaeus lib. 4. cap. 28. & Agellius lib. 7. cap. 16.

Ἐπὶ τῷ δῖ βροτοῖς, πλὴν δυνὴ μόνον,
Δημητρὸς ἀκτῇ, πάρεστι δὲ θύειχος,
Ἄτοια πάγοι, καὶ πίφων ἡμᾶς τρίφει:
Quid quoq[ue] deest mortalibus, nisi hac duo,
Fruges Cereris, potuque profundens aquas,
Qua prasto sunt, ideoque nata, ut omnes alant?

Et de Pythagoricis Alexis in Tarentinis, apud Atheneum lib. 4. cap. 39.

— Kal. ημίζη ταῦτα,
Ἄρτοι καθάπει ταῖται, ποτέσσι
Τύροι. τεραύτα ταῦτα.

— In singulos dies

Utrique panis parus est, & poculum

Aqua: nec amplius quicquam:

Hinc Horatio lib. 1. epist. 19. aqua potor, Sidonio postor Mosella, Pescennius Niger apud Spartanum cap. 7. Nilum habetis, & vinum queritis? Lex Aquaria apud Frontinum: Ne quis aquam elefant: si quis elefant, H. S. decem millium multa cito. Vide Frischer. ad Auctori Mosellam vers. 30. Savaron. ad Sidon. lib. 4. epistol. 17. & ad Carm. 5. vers. 580. Refer hoc illud 2. Maccab. 1. 40. Οὐαὶ καταρρων πόνοι, ὀπούρων δὲ καὶ θόρη πόλει, πολίουσι, οὐ δὲ τρόπον οὐαὶ οὐαὶ συγκι-

ρασθεῖς ήδης, καὶ ιπτερεῖν τὸν χάριν ἀποτελεῖ. Υπά καὶ τὸ τῆς κατασκευῆς τὸ λόγος πέτρη τὰς ἀκοὺς τῶν ιστυγχωνότων τὴν συντάξει: Sicut vinum semper bibere, aut semper aquam, contrarium est; alternis autem uis, delectabilē; ita legentibus, si semper exactus sit sermo, non erit gratus. WEITZ.

Effugit Euro] Forte, & riget Euro. BINET.

Lex armata] Alcimus Avitus lib. 3, vers 367. Legibus armatas lites dixit, Prudent. lib. 2. in Symmach.

Lex armata sedet. Constantinus Imper. in L. 31. C. ad Leg. Jul. de adult. insurgere leges & armari jura gladio ultore scriptis. Vide Juretum ad Symmach. pag. 86. Justinianus Imper. in procem. Institut. in princ. Imperatoriam Majestatem non solum armis decoratam, sed etiam legibus oportet esse armatam. ubi notarunt interpres, Cujacius, Balduinus, Myngius, Borcholden, Rittershusius, Tialingus ab Ayziga, alii, in Commentar. WEITZ.

Judaeus licet & porcinum numen adoret] In hoc falso animi Petronius, aliique Gentilium, qui reverentia tam immundi exosque animalis affici Judaeos purabant, cuius figura Hadrianus Imp. in portis polita abigere & absterrere aditu Hierosolymorum Judaeos voluit. Herodus Parergor. lib. 3. cap. 11. ERH. Casaubon. ad Sueton. p. 153. WEITZ. Vid. Fabri. Epist. lib 1 6. Numen adoret] Cunæus lib. 11. de Republ. Hebr. legit abhorret, sed postea sententiam mutavit.

Et coeli summas] Quid si legas, Et Cilli summas advocet auriculas? οὐαὶ, οὐαὶ. Somniorunt enim Nationes, caput asinimum Deum fuisse Judæorum: quod refutant Josephus, Tertullianus. PITH. Notum est, Judæos ab Appiano Alexandrino, Moloneque, Tacito, & aliis, notatos esse, quod aureum asini caput in templi sacrario servarent atque adorarent: quoniam Moë duce (ut improbe assertunt) asinorum beneficio aquas Judæi invenerint. Quos mendaciorum arguunt

gunt Josephus & Tertullianus. Romani etiam paricula Christanos, aequo ac Judaeos, *Afinarios* vocarunt. Sed & figuris picturisque Christianis illudebant, quando infando etiam picturæ genere Deum nostrum sic depictum spectanti populo proposuerunt, ut is foret auribus asinini, pede altero inungulatus, librum gestans, & togatus. Cui flagitio ut scelus adderent, tali titulo Christi effigiem dedecorarunt: *Deus Christianorum αὐτοῦ*. Quia in re vel ipse quidem Tertullianus ægre à risu abstinuit, quoniam nomen ipsum & formam conficeret. Pet. Crinitus de Honest. discipl. lib. 1. cap. 9. ERHARD. Frellonii editio, & cilli. F. Pith. & cœli. HADRIANID. Quomodo hoc de Judæis dici possit, multi ambigunt. Vir summus Josephus Scaliger in Elench. Trithær. cap. xxxi. ad quaestione Serarii Jesuitæ de Coelicolis respondet, fuisse *Judaico Christianos*, addo (sunt verba Scaligeri) etiam *Massalianos*, ipsosque deductos ab iis *Judaicis*, quorum proœulta erant, in æri cuius æstio rex (in aere & subdia loco) qui proprio coelico dicebantur, & de quibus manifesto Juvenalis intelligit,

Nil præter nubes, & coeli lumen adorant.

Petronius in nostris Catalectis:

Judaus licet & porcinum numen adores,

Et coeli summas advocet auricolas.

An non satis clare uterque poëta, fuisse *Judaos*, dicit qui coelum adorarent, & ejas aures advocarent? qui Coelum adorant, quid alius quam coelica? Ipsos Essenum portionem fuisse, superius à nobis demonstratum est. Et paulo post subiecit. Illi, *Judaicola*, cum suis superstitionibus, & nomine coelicularum, ac Massalianorum ad Christianismum conversi sunt. Quia fundebant preces sub Dio, ab eo Coelicola Latinis, dicti à Judæis Massaliani, qui erant Esseni, aut, ut diximus, heresi ab Essenti profecta. Num Esseni ab Hellenistis: initia vocabantur, quod sine Judæis est Massaliani: neque aliter possunt dici. Ipsi igitur Coelicola pseudo-Christianum sacrō lavacro tinti, iterum ad priscum *Judaismum* deficiebant, & nomine tenus Christiani Coelicularum ritus retinebant. Huc etiam pertinent, & ex eodem fonte, Essenum nempe Hæreti, derivarunt Veteres illi Hæretici, quos Σαμψάοις, Sampsonios Epiphanius vocat Hæret. LIII. additque hanc nominis illius interpretationem: Σαμψάοις ἡγεμόνες ιδιαῖαι, quasi dicas solares: est enim hoc Hebræis שְׁמָנִים à voce שְׁמָנִים schemesch, quæ solem, significat. Dictum supra Coelicolas & Sampsonios hos, à tertia inter Judæos secta, quæ est Essenum, originem trahere. Essæ enim illi, contra præceptum, quod Deus Judæis dederat, ut scilicet precantes occidentalem mundi plagam spectarent, faciem orientem versus convertebant. Præterea quoque magnus Scaliger ut Essenum proprium recenset, τὸν ὥλον αὐτοχορία invenit, solem orientem supplicare. Cui contradicit Nibiliss. Salmasius in immortali opere exercitationum Plinianarum, afferitque, eos solem quidem honorare, venerari, ad eum preces fundere, non tamen adorare.

Litis definitio consistit in recta explicatione loci illius, qui producitur ex Josepho. Verba eius ita sonant: περὶ γὰρ ἀνασκέψεων τῶν ἄλιον, σὺν φύσει τῶν βαθύλαρν, παρπλεύσει τῶν εἰς αὐτὸν ἐνχώριας ἀντίστοιχαι, id est, ante exortum solis nihil profani loquantur, sed patrias quasdam ad ipsum preces celebrant, ipsi supplicantes, ut oriantur. Quidquid sit, hoc tamen hinc liquere videtur, hæresin *Coelicolarum* & eorum, quos Sampsonios ιδιαῖαι Epiphanius vocat, esse τὸν Εστωνὸν ἀπόσπασμα (*Essenum revulsam partem*) & ab iis originem ducere; præsertim cum scimus, Essenos hos in æpi cuius æstio rex precari solitos, supplicantes se ad Orientem convertisse, solem ipsum, si non adorasse, saltem honorasse, & similia. Adjiciamus conjecturam celeberrimi Druſii, quam proponit in lib. de tribus sectis Judæorum, dicens: fortasse *Coelicola* sunt, quos Benjamin in Itinerario Ιωνίων Schamain vocat, quorum Synagoga ipsius tempore adhuc erat in Messraim, urbe magna Aegypti, nam סְמַן Schamaim Hebrews est coelum: unde adjectivum est יְהוָה coelestis vel *Cælicola*, cuius pluralis יְהוָה Schamaim *Coelicola*. Siquis superioribus non contentus est, habeat denique & hanc conjecturam. Inter nationes, quia verus Judæorum Deus ipsis erat αὐτος, ignotus, ut patet ex Inscriptione illa aræ apud Athenies tempore Apostoli Pauli, varia deliria, multæque nugæ de Judæorum religione increbuerunt; credebat, eos caput asinum colere, quod & ipsi Christianis à gentibus objectum meminerunt illi ex Patribus, qui adversus Nationes scriperunt. Vide Tertull. Apol. cap. xv. Imo & porcum eorum numen faciebant. quo etiam respicit Arbiter, cum in versu præcedenti ait, *Judaus licet & porcinum numen adores*. Abstinebant enim Judæi ab hujus esu, ut animalis immundi. Ley. XI. vii. Unde Juven. Sat. xv.

Nec distare putant humana carne suillam.

Et Sat. vi.

Et vetus indulget senibus clementia porcis.

Inter finistras has de Judæorum cultu opiniones etiam hec maxime apud Gentes invaluit, quæ coelum pronomine habere credebantur. Strabo Geograph. lib. XVI. Moses docebat, quomodo Aegyptii non recte sentirent, qui seraram ac pecorum imagines tribuerent, nec Graci, qui Deos hominum figuris insignirent. & quod id solum Deus esset, quod nos, terram, ac mare contineret, quod coelum & mundum & rerum omnium naturam appellamus. Ad quod intelligendum, nota, varia apud Judæos existare nomina, quibus Deum designare soliti sunt, quale מֶלֶךְ nomen illud, טקום makom, Locus. dicunt enim de homine מֶלֶךְ שְׁמָנִים quod factus sit ad imaginem loci, id est, Dei. Dictum ita Deum putem, quia omnia continet, & omnia in eo subsistunt. His adde, quo frequenter Deum appellabant, quod & præcipue hoc facit, שְׁמָנִים Schamaim, Chaldaic שְׁמָנִים Schama, Hellenistic ψῆφος, coelum: unde, ægrotos visitantes, precantur ipsis קְרַבְנָה coelum misereatur tuus, id est, Deus. simi-

Ni tamen & ferro succiderit inguinis óram;

Et nisi nodatum solverit arte caput,

Exem-

similiter loquuntur in adagio quoam, ubi de operibus hominum dicunt **הַכְלָל שֶׁמֶן** omnia propter **כֹּל**, quasi dicas, omnia opera nostra debere dirigi ad gloriam Dei. sic & Chaldaeis **דָּחַל שְׁמֵן** est vir pius & religiosus. Eumdem quoque esse ulum vocis **שְׁמֵן** apud Hellenistas, supra notavi, hinc in N. T. de Baptismo Johannis dicitur, quod non sit ex hominibus, sed **אֲזִזָּה**, hoc est, Deo. Matth. xxi. Et nisi nodatum solverit arte caput, **אֲזִזָּה** non **תְּהִלָּה** cultos, five novaculae acutas. TH. WYBINGA.

Et nisi nodatum] Casaubon. ad Sueton. cum Binetto legit, nodatum. Et illico, grata migrabit ab urbe. ERHARD.

Inguinis aram] Lege, oram, & forte, arram, quia circumcisio est veluti quidam arrabon, ut & Scriptura vocat. BINET. His circumcisio describitur, quam nemo ignorat Judaeis familiarem esse, & non ab Aegyptiis ad illos, sed ab illis ad Aegyptios derivasse. Quippe, cum nihil umquam de circumcisione inaudierant reliquæ gentes, Deus **וְשָׂרֵךְ** patriarchæ Abrahamo & semini ejus hoc symbolum ac sacramentum foederis sui tradidit, Genef. xvii. vers. xv. *Hoc est foedus meum, quod observabis inter me & vos, & inter filios tuos post te, circumcidetur vobis omnis masculinus*. Unde merito Juvenalis Sat. xiv. de iis ait, *præputia ponunt, & Horatio dicuntur Apelle*. Etiam ipse hic Arbitrè hoc ut proprium Judeorum indicium recentet, inducitque Girona hæc loquentem cap. cii. *circumcidere nos, ut Judæi videamur*. Præterea, si penitus geminum hunc scitissimi auctoris versiculum inspiciamus, videtur ille nobis ob oculos ponere receptum tunc temporis apud Hebreos circumcidendi ritum. Hic confitebat, primo in circumcisione **וְצָרָבָה**, **וְיִלְבָּד**, secundo in **פְּרִעָה priah**, id est, denudatione, nempe glandis. Hisce intermiscebant scoli eorum Rabbini ritum tertium, quem **צָצִחָה mezizah** appellant, quod interpretari licet *exsuctionem*, unde, loquentes de toto circumcisionis hoc negotio, dicunt: **מְלִין פּוּרָעָן וְמוֹצָצָן** hoc est, *circumcidunt, denudant, & exsugunt*. Primum enim **הַמְּלָטָה** ille, qui circumcisioni praest, extremam inguinis cuticulam abscedit, five, ut ait Arbitrè, *succidit inguinis oram*, hoc facto, ore (at quis non mirabitur hunc inficetum morem) mentulam arripit, ac sanguinem exsugit, velut Horatii.

Advocet agricolas] Lege, auriculars, five quod idem est, auriculars. Sic in jure tit. de jud. & coelicolis. BINET.

Ferro] Hoc quidem nullam in Arbitro difficultatem habet, attamen, quia plures sunt, qui circumcisionem hanc cultro, non ferreo, sed lapideo, perfectam volunt, vindicandus nobis est hic author, & genuinus mos afferendus. Illis, qui secus sentiunt, causa erroris est locus male interpretatus Libri, qui dicitur Iosuæ capite v. Deus præcepit Iosuæ, ut faceret sibi **חַבּוֹת צְרוּם** quod illi vertunt, *cultros lapi-*

deos, vel petrimos. præterea etiam mysterium hac in re venatur magnus ille Scholasticus Thomas Aquinas, dicitque, cultro lapideo Messiam significatum, accommodatque huic negotio verba Pauli, quæ existant. ad Cor. xv. 111. **וְנִירְאֵה בְּעֵד קָרְבָּנוֹת** Petrus autem erat Christus. Sed, quid tandem est verba Scripturae præter mentem & scopum dicentis adducere. Si hoc non est? Verum, ut redeamus ad rem, quamvis non negem **וְשָׁרֵךְ** rupem & petram designare, tamen etiam aciem & acumen hæc vox denotat, quod ex unico loco manifestum esse potest, Psalm. fil. LXXXIX. vers. XLIV. ubi dicitur **בְּשִׁבְעַת שְׁלֹשָׁה**, id

Deinde idem ille **הַמְּלָטָה** pollicibus suis, unguibus probe ad illud armatis, reliquam cuticulam, qua parte penem circumtegit, discerpit, ac retro convolvit, eo usque, ut glans penitus denudetur ac retegatur. hoc est, quod Auctor dicit. *Et nisi nudatum, five, ut Casaubonus, & quidem non malo, nodarum solvete arte caput*, hoc, ut diximus, denudationem nominant Hebrei, de qua hoc axioma Talmudicum, id est. **כִּיל וְלֹא פְּרֻעַת הַמְּלָילָה כְּאֵל** **Qui circumcidet, & non denudat circumcisionem**, perinde est ac si non circumcidret. TH. WYBINGA.

Exemptus Populo, Grajam migrabit ad urbem,
Et non jejuna sabbatha lege premet.
Una est nobilitas argumentumque coloris
Ingenui, timidas non habuisse manus.

Suspecta isthaec & Petronii putantur.

T. PETRONII ARBITRI EUSCIUS.

Cer-

Exemptus populo] Expressum est mandatum hac de re Gen. xvii. ubi Deus non voluit, non tantum ex Hebreæ stirpe prognatos, sed etiam alienigenas, pecunia emptos, & vernas circumcidì, addita hac clausula: *Mas præputiatus, qui non circumcidit carnem præputii sui, exscindetur anima ejus ex populo eo.* Unde etiam Profelyti illi Hebreis dicti צְדָקָה hospites justitia. Ut ius civitatis adipiscerentur, Judæorum morere se circumcidi passi sunt. Præterea etiam hoc tempore, destructo licei templo & eversa politia, ad hanc suam circumcisionem, ut ad sacram anchoram, Judei confugint, in hac ut sibi propria gloriuntur, hanc retinent, ut apertam ad colum ac felicitatem viam: specimen habe in his verbis: אֱנוֹן טוּמֵן פֶּרֶת חֲנוּכָה שְׁרוֹאִילָן עַבְדוּ בָּרֵית הַמָּלֵה id est, Non exaudiens (Deus) os gentium, sed Israëlitarum propter circumcisionem. Hanc ergo circumcisionem, qui non recipit, eum rejiciunt, omnes gentes ut פְּרוּמָעַ præputiatus & גְּנוּבָה gentem fultam pra se contemnunt, & odio plusquam Vatinianò profèquentur. Huc referendum illud Juvenalis Satyr. xiv.

Non monstrare vias eadem nisi sacra colenti,
Quæsumus ad sonum flos deducere verpos.

WIBING.

Graja migrabit ab urbe] Lege, Grajas migrabit ad urbes. BINET.

Et non jejuna sabbata lege premet] Atqui Judæi sabbato non jejunabant. Vere: sed Judæi omnes dies sabbata vocabant à principe nempe sabbato, quo ferriabantur, à quo primam sabbati, alteram sabbati, &c. nominabant. Ita ut, quicumque per hebdomadem jejunaret, aliquo die sabbati jejunare diceretur. Jejuna vero religiosissime colebant, quod ex Sueton. constat in August. cap. 76. præfertim Samaritanis, quos Dositheos nuncupabant, sabbatum ita observabant, ut, quo quisque habitu in tempus primum incidisset, & permaneret ad vesperam, five staret, siue federet, &c. Baronius Cardinalis Annal. Ecclesiast. Tom. I. Judæorum sabbata vexat & Juvenalis saepicule & Martialis. Raderus ad Martial. lib. 4. epig. 4. ERHARD. Aut hic auctor per sabbatha intelligit ferias quaslibet septimas, aut, more loquendi tunc temporis usitato, ipsam septimanam, quomodo Pharisæus ille apud Lucam Euangelistam cap. 18. de se prædicat, οὐτε δι τοῦ σαββάτου, jejuno bis in sabbato, id est, in septimana. Si prius, locutus hic est non secundum rei veritatem, sed juxta arreptam Romanoram de Judæis opinionem, unde etiam apud

Sueton. Aug. cap. 76. ne *Judeus quidem, mi Tiberi, tam diligenter sabbathis jejuniū servat, quam ego hodie servavi.* Dico, hoc non dictum ex rei veritate, quod satis novit, qui in Talmude & priscorum Rabbini scriptis versatus est: ubi videbit omnia potius contraria. Singulis enim sabbathis corpus quam concinne ornant, vesteſ sabbaticas, id est, magnificas induunt, epulis non unis per integrum diem indulgent. Imo tantum abest, ut Sabbatho jejunarent, ut etiam nec pridie ejus nec postridie hoc admiserint, non pridie, quia illa dies erat παρασκευή τοῦ τελετῶν, qua anima ad proximum sabbathum præparari solebant, nec postridie: non tantum quod ea dies postmodum factum est festum Christianorum, sed etiam, & vel maxime τόπος Sabbathi laetitiam meroi exciperet jejuniorum. Quod si autem quis per Sabbathum, ut dixi, septimanam intellegat, ab Arbitri forsan mente, non tamen à rei veritate, aberrabit. Varius enim in Septimana jejuniorum ordo & numerus fuit in populo Judaico, præsertim tamen & ordinario, ut modo ex Pharisæo audivimus, iis bis in septimana vacabant. Dies his destinati erant secundus & quintus. Ratio ut & numerus horum dierum apud Rabbinos differunt. Auctor libri סטרא R. Juda dicit, eos jejunare feria quintā, & secundā, quia quintā Moses montem Sinai ascendit ad accipientiam legem, & secundā ex eo descendit. Idem auctor plura alibi superaddit, dicitque: quater jejunant in hebdomade; feria secundā, tertiā, quartā & quintā, secundā propter nautas & eos, qui per mare navigant, tertiā propter eos, qui iter faciunt per deserta, quartā ait, οὗτοι מִתְהֻנָּנִים אַסְכָּרָה id est, jejunant propter quod est angina, οὐδέγκει, ne scilicet ea infantes invaderet. quintā propter gravidas & parturientes; feriā autem primā non jejunant, quia festum est Christianorum. Hæc ille. Alias horum dierum rationes adfert Volumen jejunii: Stauerunt Magistri nostri, ut jejunium esset feria secundā & quintā propter tres res, videlicet propter destrutum templum, propter legem conflagratam, & propter probrum nominis divini. TH. WYBINGA.

Euscius] Apud Fulgentium in Expotione Virginianæ Continentiae moral, secundum Philosophos, legitur, Petronius in Euscio, ubi alias in uno vet. cod. Euscion. in altero Euscion. fortæ, Εὐσκιοῦ. Et subiectit Fulgentius; Ergo tunc iurgii calumnia disicitur, Et venalis lingua in alienis negotiis exercetur, dum studii doctrina proficerit, sicut in advocatis nunc usque consipiatur.

Cerberus forensis erat causidicus.

* Foeda est in coitu & brevis voluptas,

Et taedet Veneris statim peractae.

Non ergo, ut pecudes libidinosae,

Caeci protinus irruamus illuc:

Nam languescit amor, peritque flamma.

Sed sic, sic sine fine feriati,

Et tecum jaceamus osculantes,

Hic nullus labor est, ruborque nullus;

Hoc juvit, juvat, & diu juvabit;

Hoc non deficit, incipitque semper.

* Accusare, & amare tempore uno,

Ipsi vix fuit Herculi ferendum.

— Et scuta latentia condunt.

* — Torva solum sub fronte latebat.

* Delos, jam stabili revincta terra,

Olim purpureo mari natabat,

Et moto levis hinc & inde vento

Ibat

etur. Quæ verba, inquam, sunt Fulgentii, non (ut quidam putarunt) Petronii. DANIEL. Barth. ad Stat. lib. 11. Theb. 26. & 4. 486. putat corruptam vocem ex scribendi compendio & vel legendum lib. 1. vel 11. vel Stric, id est, Satyrico. Quod probat quoque Munckerus ad Fulgentii Virgil. Contin. pag. 157.

Cerberus forensis erat Causidicus] Lucili. Anth. 2.

Οὐ δίξτε μάρχος τὸν πατρόπολον οὐ πλέστεν

Ἐπινοι, αργίτων κρέσπος· οὐδὲ κύανον.

Varro Atacinus: larrant foræ, classica turbant. Tertullianus de Pallio: Jura non conturbo, caussas non elasto, Hinc canina facundia Appio, & Prudentio caninum studium. Columellæ libr. 1. canina consentio. Firmico libr. 4. dicitur hoc forense litigiam. Similia quedam habes apud Marcellinum libro 30. DOUZA F. Hinc Sallust. apud Lactantium; Cicero caninam facundiam, at Appius, inquit, exercuit. Vide Savaron, ad Sidon lib. 4. ep. 4. & Rittersh. Ind. Symmachiano. Allusio huc puto & Salisberiens. libr. 5. Policrat. cap. 10. Jungermann. ERHARD.

Fœda est in coitu] Sequebantur ista in v. c. sed si ne Petronii titulo, at priores illi duo phæaciæ vix alias fuerint, quam Petronii. BINET. Vide Ciceron. de Senectute. cap. 12.

Sic, sic] Horat. lib. 11. od. 11.

Cur non sub alta vel platano, vel bac

Pini jacentes sic temere,

Donatus ad Terent. Andr. Act. 1. sc. 2. docet sic pro leviter, negligenter, ponit, ut Græcis ὄντας. Ita & Pricæus apud Apulej. lib. v. Met. pag. 104. emendat. Tunc forte Pan Deus rusticus juxta supercilium amnis sedebat, complexus sic canam Deam, id est, incuriosæ.

Et scuta latentia] Virg. lib. 3. Æn. id est, late patentia. vide quæ notavit noster S. G. DANIEL.

Torva] Sic emendavi, cum esset curva scriptum. DANIEL.

Latebat] R. latebant, id est, late patebant. DAN.

Delos] Hoc Petronio dignissimum Epigramma rotundum & nitidum censet Barthius Advers. lib. XLIX. cap. 5. pluribus hujus insulæ fata, & honores exequitur Callimachus Hymno suo in Delum.

Purpureo] Eleganter. Nam conchylis color austerus glauco & trascens similis mari. Plin. lib. ix. cap. 36. imitatio est Virgilii 1v. Georg. 373.

In mare purpureum violentior efflavit amnis.

Ubi vide Servijum. Valer. Flacc. 111. 422.

Gyaro] Et hoc ex Virgilii lib. 111. 77.

Gyaro celſa, Myconeque revinxit.

Ubi recte interpretes viderunt, celſa ad Gyaram referendum, ut hic alia. Quare frustra Barthius volebat arta. Statius quoque expressit Virgilium libr. 111. Theb. 438.

Ipsa tua Mycone Gyaroque revelli,
Dele, times.

Con-

Ibat fluctibus inquieta summis.
Mox illam geminis Deus catenis.*
Hac alta Gyaro ligavit, illac
Constanti Mycono dedit tenendam.

* Catillata geris vadimonia publicum prostibulum.
* Dividias mentis conficit omnis amor.

Explicit. T. Petronius Arbiter.

P. PETRONII RHETORIS DECLAMATIO.

Quid est, judices, dolus? Nimirum ubi aliquid factum est, quod legi dolet. Habetis dolum, accipite nunc malum.

PETRONII GRAMMATICI FRAGMENTA.

Horatius: *Quis te redonavit Quiritem diis patriis? cuius nominativus est hic Quirites.* * * Classica à calando, id est, vocando, sunt dicta.

Constanti] Id est, insulae quasi firmis radicibus mari impositæ. Rarior hæc significatio.

Mycone] Sic scribendum esse docuit Nob. N. Heinlius in notis ad Ovid. xxi. Heroid. Epistol. *Myconos* enim, non *Mycone*, dicta est hæc insula. BOSCH.

Catillata geris] Fabius Planciades Fulgentius in Expositione iermonum antiquorum, in verbo, *CATILLARE*, citat Propertium, *Catillata geris vadimonia publicum prostibulum*. Sic enim in omnibus excusis, forte pro *Propertius* substituerit Petronius non male, ut & Scaligero vñum. nam Petronium & alibi in suis libris saepissime laudat. Quanquam in vet. cod. manuscripto legitur; *Propicius*

Catillata geris sua dominica publicam prostibulum. post publicam in publicum muratum est: sic forte scripsum erat *Propicius*, quod postea altera manu mutatum est in *Propertius*, in altero vet. cod. legitur, *Propertius*. DANIEL.

Dividias mentis] Sic apud eundem Fulgentium in verbo *DIVIDIZ* citatur *Propertius*, ubi etiam fortasse pro *Propertius* legendum *Petronius* (quonodo idem Scaliger non male judicavit) quod altera quoque manus in *Propertius* commutatum esse facile appetet. Certe hi duo verius Petronium redolere non nobis tantum, sed & aliis viris sagacissimis, videntur. Porro apud Fulgent. legitur; *Dividias dixerunt tristitiam.* In vet. Lexico, *Dividia*, *discordia*, *bellona*. Et; *Dividios*, qui per suam discordiam alios dividit. DANIEL.

Quid est, Judices, dolus?] Ex Idor. lib. 5. Eymol. cap. 26. de Criminibus in lege constitutis: *Dolosus, insidiosus, vel malignus*, ab eo, quod deludat: *aliud enim agit*, & aliud simulat. Petronius alter exigitat dicens: *Quid est, Judices, dolus? nimirum, ubi aliquid factum est, quod legi dolor.* Habetis dolum, accipite

nunc malum. Idem cap. 27. *Dolus est mentis calliditas, ab eo, quod deludat. Aliud enim agit, &c.* DANIEL.

Quod legi dalet] Itaque *dolus à dolendo dictus est*, videndus Savaro ad Sidon. lib. 5. ep. 5. ERHARD.

Quiritem] Sergius in Editionem II. Donati; Item *Quirites* dicit numero tantum plurali: sed legimus apud Horatium, hunc * *Quiritem*. *vetus nominativus hic Quirites.* Item idem Horatius: *Quis te redonavit Quiritem? Diis patriis? cuius nominativus erit hic Quirites, ut dicit Petronius.* Hunc putant quidam Grammaticum, quem ciat Sergius, quod & facile crediderim, cum inveniam in vet. libro Petronium citatum in explicatione vocabuli *Classicum*, ubi sic habetur; *Classicum* dicitur ex Vegetio de Re militari lib. 11. quod bucinatores per corna dent. quod insigne videtur imperii, quia *classicum canit Imperatore presente*, vel cum in militem capitaliter animadverterit: & classica aucta re Petronio à calando, id est, vocando sunt dicta DANIEL. Diomedes lib. 1. *Quirites*, sed Flaccus in *Satyras* *Quiritem* dixit. Priscianus lib. 4. In tis quoque inveniuntur denominativa, sed antique prolata, penultimam natura vel positione longam habentia, ut *Samutis* pro *Sannis*, ac *Laurentis* quoque pro *Laurens*, *Tiburtis* pro *Tiburs*, teste Capro. Sic *Quiritti* pro *Quiritis*, & *Ceritis* vel *Cerecis* pro *Ceres*, qui tamen nominativi non sunt in usu. Augustinus in Arte; *Pluralia masculini generis, manes, Quirites, cancelli;* *Vetus Grammaticus*, qui est membraneus in Bibliotheca Goldasti in Artem secundam Donati. Sunt alia pluralia tantum masculini generis, ut *bi manes*, *bi Quirites*. Et paullo post: *Quarites*, qui & *Romani* & *Quarites dicti*, quia *Quirus dictus est Romulus*, quod semper asta utebatur. ERHARD.